

ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑ

Όποιοι τις απόψεις τους δημόσια δεν λένε, κακογραμμένες στείλτε τις και όνομα δεν θέμε...

ΔΩΡΕΑΝ

ΑΡ. ΦΥΛΛΟΥ 45
www.koinonikikainotomia.gr

ΙΟΥΛΙΟΣ 2022
7ο ΕΤΟΣ

ΕΚΔΟΤΗΣ: Μ.Κ.Ο. «ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑ»
Υπεύθ. Σύνταξης: Δημ. Ηλιάκης (Λιοδημήτρης), τηλ. 6974322338

ΚΥΚΛΟΦΟΡΕΙ ΣΤΙΣ 31 ΚΑΘΕ ΜΗΝΑ ΠΟΥ ΕΧΕΙ 31 ΗΜΕΡΕΣ

«Πατρίδα - Έθνος - Λαός - Κράτος»

ΠΑΤΡΙΔΑ: Η πατρίδα αντιπροσωπεύει το ιερό και αδιαφιλονίκητο δικαίωμα κάθε ανθρώπου, κάθε ομάδας ανθρώπων, ενώσεων, κοινοτήτων περιοχών, εθνών, να αισθάνονται, να σκέπτονται, να θέλουν και να δρουν με τον δικό τους τρόπο και ο τρόπος αυτός είναι πάντα το αναμφισβήτητο αποτέλεσμα, μιας μακρόχρονης ιστορικής εξέλιξης. Οι λαοί όλων των χωρών, αγαπούν βαθιά τη πατρίδα τους. Αυτό είναι μία φυσική, πραγματική αγάπη. Ο πατριωτισμός του λαού δεν είναι ιδέα, αλλά γεγονός. Η αγάπη του κράτους δεν είναι όμοια με τη βαθιά φυσική αγάπη της πατρίδας. Η πατρίδα, η εθνικότητα και η ατομικότητα είναι μία φυσική πραγματικότητα, κοινωνική και ιστορική. Δεν είναι μία θεωρητική αρχή.

ΕΘΝΟΣ: Έθνος είναι η ανώτερη μορφή κοινωνικού σχηματισμού και διακρίνεται από κοινά γνωρίσματα, όπως η φυλή, η γλώσσα, η θρησκεία, η κοινή ιστορία και πολιτισμός και η συνολική θέληση να συνεχιστεί η πολιτιστική πορεία και η γεωγραφική καταγωγή. Υποκλινόμαστε λοιπόν στη παράδοση, στην ιστορία. Τις αναγνωρίζουμε, γιατί έχουν περάσει πραγματικά στο αίμα και τη σάρκα, στις αληθινές σκέψεις και τη θέληση των σημερινών λαών. Η ισχυροποίηση των ιστορικών συμπεριφορών ενός έθνους και των πολιτιστικών κοινών ενός λαού είναι στοιχεία επιβίωσης λαών και εθνών.

ΛΑΟΣ: Η έννοια του λαού, συνδέεται άμεσα με την έννοια της κυριαρχίας. Η ιδιότητα του πολίτη σε ένα λαό, είναι από τα κύρια συστατικά της κυριαρχίας και μέσα από την ιδιότητα αυτή, συγκροτείται ο λαός μιας πολιτείας. Την ιδιότητα του πολίτη την αποκτούν άνθρωποι διαφόρων εθνικοτήτων. Άρα το έθνος είναι διαφορετικό του λαού και αναφέρεται σε σύνολο ανθρώπων με κοινή ιστορική, γλωσσική, θρησκευτική, πολιτιστική καταγωγή, οι οποίοι μπορεί να είναι υπήκοοι διαφορετικών κρατών.

ΚΡΑΤΟΣ – ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ: Η Δημοκρατία δεν είναι ένα προκαθορισμένο σύστημα λειτουργίας μιας κοινωνίας. Είναι ένας τρόπος συμπεριφοράς των πολιτών και του κράτους.

Η δημιουργία των κρατών, περίπου το Μεσαίωνα, δεν ήταν μια ιστορική αναγκαιότητα. Ήταν μια βολική για όλους εξέλιξη.

Το χρειάζονταν οι Βασιλείς για να επεκτείνουν

την εξουσία τους και να εισπράττουν ευκολότερα φόρους και το χρειάζονταν οι λαοί για να έχουν ασφάλεια. Μετά από πολλούς και συχνά σκληρούς αγώνες, οι πολίτες κάνοντας χρήση των δημοκρατικών τους δικαιωμάτων, βελτίωσαν τη θέση τους, τη σχέση τους με το κράτος τους.

Δεν βελτίωσαν τη συμπεριφορά του κράτους, το οποίο πνιγμένο σε μια δαιδαλώδη γραφειοκρατία, γέννησε αυθαιρέσιες και ΕΛΙΤ του χρήματος και της εξουσίας και δυσκόλεψε την καθημερινότητα του πολίτη. Κυρίως από αυτή την αιτία δημιουργήθηκε ένας Θηριώδης Παγκόσμιος Πλούτος σε χέρια ολίγων.

Αυτοί οι ολίγοι, αφού είχαν πρωτοστατήσει στην ίδρυση των κρατών, μετά χρησιμοποιώντας τα κράτη, έγιναν παγκοσμίως πανίσχυροι οικονομικά και πολιτικά με Διεθνείς κανόνες.

Τώρα θέλουν να τα υποβαθμίσουν, για να γεννηθεί μία τεράστια περιφερειακή ή Παγκόσμια οικονομική και πολιτική εξουσία, υπεράνω των κρατών. Είναι ιστορικά άμεση ανάγκη για τους πολίτες να ισχυροποιήσουν τη δημοκρατική λειτουργία των κρατών τους και να μεταλλαχτούν οι κανόνες λειτουργίας τους στη βάση αρχών, όπως η ουσιαστική ή και αναλογική ισότητα, δίκαιο για όλους, το δημόσιο συμφέρον, την αμεροληψία, την αιτιολόγηση κάθε πράξης, το σεβασμό της ανθρωπίνης αξιοπρέπειας, την ουσιαστική διαφάνεια, την ανοικτή διακυβέρνηση, την πληροφόρηση, την καλή πίστη, τον απόλυτο κοινωνικό έλεγχο και την αιτιολόγηση κάθε κρατικής ενέργειας.

Όσο για την ψηφιακή διακυβέρνηση θα είναι χρήσιμη (εκτός των διαδικαστικών ενεργειών που απαλλάσσουν τον πολίτη) μόνο όταν τακτοποιηθούν όλα τα παραπάνω. Διαφορετικά θα καθιερωθούν παντοτινά μέσα στον άορατο κόσμο του διαδικτύου. Οι δημόσιοι υπάλληλοι είναι μεν εκτελεστές της θέλησης του κράτους, αλλά οφείλουν να υπηρετούν το λαό, πίστη στο Σύνταγμα και αφοσίωση στην Πατρίδα..

Επιτέλους ας αναλογιστούν την ευθύνη τους και να σταθούν κοινωνικοί πρωτοπόροι.

Να προσπαθήσουμε για την επιβίωση του Έθνους, της Πατρίδας και όλου του Λαού.

Βέβαια όλα τα παραπάνω έχουν ειπωθεί, μα αφού κανείς δεν ακούει, πρέπει να ξεκινήσουμε από την αρχή.

Δημ. Ηλιάκης

Το μεγάλο ελληνικό ανέκδοτο

Ν. 3242/2004, άρθρο 7
Αποζημίωση πολιτών για τη μη τήρηση προθεσμιών διεκπεραίωσης υποθέσεων από τη διοίκηση.

Οι παράγραφοι 7, 8 και 12 του άρθρου 5 του Ν. 1943/1991 (ΦΕΚ 50/Α) αντικαθίστανται ως ακολούθως:

7. Σε περίπτωση μη τήρησης των προθεσμιών που προβλέπονται στις διατάξεις του Ν. 2690/1999 (ΦΕΚ 45/Α'), όπως ισχύουν, καταβάλλεται στον αιτούντα, από τον οικείο φορέα, πλήρης αποζημίωση. Η αποζημίωση αυτή αφαιρείται από το τυχόν, μεταγενεστέρως, επιδικαζόμενο ποσό, εφόσον γίνει δεκτή από το αρμόδιο δικαστήριο σχετική αγωγική απαίτηση, κατά τις περί αστικής ευθύνης διατάξεις.

8. Τα ύψος του καταβλητέου χρηματικού ποσού που προβλέπεται στην προηγούμενη παράγραφο καθορίζεται από τις Επιτροπές της παρ. 13 του παρόντος άρθρου μετά από εισήγηση της Γεν. Γραμματείας Δημόσιας Διοίκησης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης του Υπ. Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης ή της Περιφέρειας, που επιλαμβάνονται μετά από αίτηση του πολίτη.

Για τον καθορισμό του ύψους της καταβλητέας πλήρους αποζημίωσης λαμβάνονται υπόψη ιδίως α) το μέγεθος της περιουσιακής ζημίας και της ηθικής βλάβης που προκλήθηκε από την καθυστέρηση, β) οι συνθήκες στις οποίες οφείλεται η καθυστέρηση, γ) το τυχόν υφιστάμενο σχετικό πόρισμα του Συνηγόρου του Πολίτη. Η απόφαση της Επιτροπής, που εκδίδεται μέσα σε δύο μήνες από την υποβολή της σχετικής αίτησης και μετά από εξέταση της συνδρομής των ανωτέρω προϋποθέσεων, κοινοποιείται στον ενδιαφερόμενο, καθώς και στην υπηρεσία που δεν ενήργησε μέσα στη νόμιμη προθεσμία και αποτελεί εντολή καταβολής στον πολίτη του ορισθέντος ποσού. Αν η καταβολή αυτή δεν γίνει μέσα σ' ένα μήνα, από την κοινοποίηση της απόφασης της Επιτροπής, το χρηματικό ποσό καταβάλλεται εντόκως. Ο τόκος υπολογίζεται για κάθε μήνα με το επιτόκιο της Εθνικής Τράπεζας της Ελλάδος, που ισχύει για τις καταθέσεις, επί προθεσμία διάρκειας ενός έτους.

12. Με απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης και Οικονομίας και Οικονομικών καθορίζεται ο τρόπος καταβολής του, κατά τις παραγράφους 7 και 8, χρηματικού ποσού.

ΑΦΙΕΡΩΜΑ: ΠΡΑΞΕΙΣ ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΕΣ

► ΝΟΜΙΜΟΤΗΤΑ   ► ΔΙΚΑΙΟ   ► ΙΣΟΤΗΤΑ   ► ΑΝΑΛΟΓΙΚΟΤΗΤΑ
► ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗ   ► ΔΗΜΟΣΙΟ ΣΥΜΦΕΡΟΝ

Του ΚΩΣΤΑ ΠΑΠΑΔΗΜΗΤΡΙΟΥ
Απόφοιτος Εθνικής Σχολής Δημ. Διοίκησης

Πηγές Δικαίου στην ελληνική έννομη τάξη

Οι πηγές του δικαίου δεν είναι ισότιμες αλλά έχουν ιεραρχία μεταξύ τους, άρα ο κανόνας που θεσπίστηκε από πηγή ιεραρχικά ανώτερη υπερισχύει των άλλων κανόνων. Οι πηγές δικαίου στην ελληνική έννομη τάξη είναι κατά ιεραρχική σειρά οι εξής:

Α) ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΙ-ΟΔΗΓΙΕΣ-ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ, ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΣΥΜΒΑΣΕΙΣ ΠΟΥ ΕΧΟΥΝ ΕΠΙΚΥΡΩΘΕΙ ΜΕ ΝΟΜΟ (Σ 28) ΔΙΕΘΝΕΣ ΔΙΚΑΙΟ.

Στην ιδίομορφη αυτή ένωση Κρατών, όλα τα κράτη μέλη έχουν εκχωρήσει ορισμένες αρμοδιότητες (βασικά στους τομείς εμπορίου, γεωργίας, μεταφορών και πρόσφατα, οικονομίας και κυκλοφορίας νομισμάτων). Για ζητήματα σχετικά με τις εκχωρηθείσες αρμοδιότητες αποφασίζουν πλέον τα όργανα της Ε.Ε. και όχι οι ελληνικές αρχές. Οι δε αποφάσεις της Ένωσης υπερισχύουν των οποιωνδήποτε ελληνικών αρκεί να μη θίγουν συνταγματικές διατάξεις. Εκτός της Ένωσης η χώρα μας συνδέεται με άλλες χώρες με τις οποίες συνάπτει συμφωνίες. Οι μισοί περίπου από τους ψηφισμένους μέχρι σήμερα νόμους (1.000-1.400 στους 3.300) αφορούν επικύρωση τέτοιων συμφωνιών.

Β) ΝΟΜΟΣ (τυπικός νόμος)

Κατά το δίκαιό μας, **ΝΟΜΟΣ με τυπική έννοια** είναι η πολιτειακή πράξη, η οποία

- ψηφίζεται από τη Βουλή
- εκδίδεται από τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας
- δημοσιεύεται στην εφημερίδα της Κυβέρνησης (ΦΕΚ).

ΠΡΟΣΟΧΗ: «Νόμος» λέγεται μόνο ο θεσπισμένος σύμφωνα με το Σύνταγμα. Τα νομοθετικά κείμενα ανώμαλων πολιτειακών περιόδων (πχ. Δικατορία των συνταγματάρχων 1967-1974) καταγράφονται είτε ως «Αναγκαστικοί Νόμοι» είτε ως «Νομοθετικά Διατάγματα». Σήμερα είναι ακόμα σε ισχύ πολλά τέτοια νομοθετήματα, τα οποία διαθέτουν ίδια τυπική ισχύ με τους νόμους της Δημοκρατίας.

Συνταγματική κατοχύρωση της αρχής

Η Αρχή της νομιμότητας της διοικητικής δράσεως κατοχυρώνεται βασικά στα εξής άρθρα του Συντάγματος:

25 παρ. 3 «Τα δικαιώματα του ανθρώπου ως ατόμου και ως μέλους του κοινωνικού συνόλου και η αρχή του κοινωνικού κράτους διακαίου τελούν υπό την εγγύηση του Κράτους. Όλα τα κρατικά όργανα υποχρεούνται να διασφαλίζουν την ανεμπόδιστη και αποτελεσματική άσκηση τους».

93 παρ. 4 «Τα δικαστήρια υποχρεούνται να μην εφαρμόζουν νόμο που το περιεχόμενό του είναι αντίθετο προς το Σύνταγμα».

102 παρ. 4 «Το Κράτος ασκεί στους οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης εποπτεία που συνίσταται αποκλειστικά σε έλεγχο νομιμότητας και δεν επιτρέπεται να εμποδίζει την πρωτοβουλία και την ελεύθερη δράση τους».

103 παρ. 1 «Οι δημόσιοι υπάλληλοι είναι εκτελεστές της θέλησης του Κράτους και υπηρετούν το Λαό, οφείλουν πίστη στο Σύνταγμα και αφοσίωση στην Πατρίδα. Τα προσόντα και ο τρόπος του διορισμού τους ορίζονται από το νόμο»

ΠΡΑΞΗ ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΟΥ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟΥ (Συντ. 44)

Σύμφωνα με το άρθρο 44 του Συντάγματος, «1. Σε έκτακτες περιπτώσεις εξαιρετικά επείγουσας και απρόβλεπτης ανάγκης ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας μπορεί, ύστερα από πρόταση του Υπουργικού Συμβουλίου, να εκδίδει **πράξεις νομοθετικού περιεχομένου**».

Το σημαντικό με τις ΠΝΠ είναι ότι εκδίδονται από τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας ύστερα από εισήγηση της Κυβέρνησης και κανονικά έπρεπε να υποβληθούν στη Βουλή, να ψηφιστούν και μετά να εκδοθούν. Συνιστούν έναν τρόπο άμεσης ανταπόκρισης της Κυβέρνησης σε μια κατάσταση εξαιρετικής ανάγκης που απαιτεί ταχύτατη αντιμετώπιση.

ΣΗΜΑΣΙΑ ΕΓΚΥΚΛΙΩΝ

Οι εγκυκλίαι (οδηγίες) που εκδίδουν οι υπηρεσίες προκειμένου να δώσουν οδηγίες για την εφαρμογή της νομοθεσίας, δεν αποτελούν νομικά-δεσμευτικά κείμενα. Δεν μπορεί να βασίζεται κανείς σε αυτές, γιατί πολλές φορές είτε υπερβάλλουν τα νομικά κείμενα (τα οποία αναλύουν και ερμηνεύουν) είτε δεν ακριβολογούν. Πάντα πρέπει να εξετάζονται παράλληλα με το αντίστοιχο νομικό κείμενο και σε περίπτωση αναντιστοιχίας επικρατεί βέβαια το νομικό κείμενο.

ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΗ ΠΡΑΞΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ ΠΟΛΙΟΡΚΙΑΣ (ΣΥΝΤ. 48 ΠΑΡ. 5)

Σύμφωνα με το Συντ. 48, «1. Σε περίπτωση πολέμου, επιστράτευσης εξαιτίας εξωτερικών κινδύνων ή άμεσης απειλής της εθνικής ασφάλειας, καθώς και αν εκδηλωθεί ένοπλο κίνημα για την ανατροπή του δημοκρατικού πολιτεύματος, η Βουλή, με απόφασή της, που λαμβάνεται ύστερα από πρόταση της Κυβέρνησης, θέτει σε εφαρμογή, σε ολόκληρη την Επικράτεια ή σε τμήμα της, το νόμο για την κατάσταση πολιορκίας».

Γ) ΠΡΟΕΔΡΙΚΑ ΔΙΑΤΑΓΜΑΤΑ

Σύμφωνα με το άρθρο 43 του Συντάγματος, «1. Ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας **εκδίδει** τα διατάγματα που είναι αναγκαία για την εκτέλεση των νόμων και δεν μπορεί ποτέ να αναστείλει την εφαρμογή τους ούτε να εξαιρέσει κανέναν από την εκτέλεσή τους».

Δ) ΥΠΟΥΡΓΙΚΕΣ ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ (Υ.Α.)

Στο πλαίσιο λοιπόν της άσκησης της αρμοδιότητάς του ένας Υπουργός εκδίδει Αποφάσεις με τις οποίες μπορεί να τίθενται (δευτερεύοντες) κανόνες δικαίου, πάντα εντός των ορίων της εξουσιοδότησης που δίνει (και μόνο τότε) ο τυπικός νόμος, ο οποίος πρέπει να προηγείται.

Ε) ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ ΝΟΜΑΡΧΙΑΚΩΝ ΣΥΜΒΟΥΛΙΩΝ

Όπως προβλέπεται στο Συντ. 43 παρ. 2 «... Εξουσιοδότηση για έκδοση **κανονιστικών πράξεων από άλλα όργανα της διοίκησης επιτρέπεται** προκειμένου να ρυθμιστούν ειδικότερα θέματα ή **θέματα με τοπικό ενδιαφέρον** η με χαρακτήρα τεχνικό ή λεπτομερειακό».

Ζ) ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ ΔΗΜΟΤΙΚΩΝ/ΚΟΙΝΟΤΙΚΩΝ ΣΥΜΒΟΥΛΙΩΝ

Όπως προβλέπεται στο Συντ. 43, παρ. 2. 1. Το δημοτικό ή το κοινοτικό συμβούλιο μπορεί να εκδίδει τοπικές **κανονιστικές αποφάσεις** με τις οποίες:

ΕΘΙΜΟ (Α.Κ. 1)

Σύμφωνα με το άρθρο 1 του Αστικού Κώδικα, το έθιμο συνιστά πηγή δικαίου ισότιμη με το νόμο.

ΕΘΙΜΟ, είναι συγκεκριμένη, ομοιόμορφη συμπεριφορά την οποία ακολουθούν οι πολίτες για πολλά χρόνια θεωρώντας ότι πράττουν σύμφωνα με το δίκαιο.

Απαιτούνται δηλαδή δύο στοιχεία για να υπάρχει ένα έθιμο :

- Αφενός η μακροχρόνια ομοιόμορφη εφαρμογή
- Αφετέρου, η συνείδηση δικαίου.

α) Καθορίζονται οι όροι για τη χρήση και τη λειτουργία των δημοτικών και κοινοτικών αγορών και των τόπων αγορών, των εμπροπανηγύρεων, των συστημάτων ύδρευσης, άρδευσης και αποχέτευσης των αλσών και των κήπων, των κοιμητηρίων, των αθλητικών εγκαταστάσεων, των κέντρων νεότητας, των παιδικών χαρών, των παιδικών και βρεφικών σταθμών, των υγειονομικών σταθμών και των κέντρων παροχής κοινωνικών υπηρεσιών των πολιτιστικών και πνευματικών κέντρων, των δημοτικών ή κοινοτικών λαϊκών κατοικιών, θερέτρων και τουριστικών εγκαταστάσεων, των πεζοδρομίων, των πλατειών και των λοιπών κοινόχρηστων χώρων.

β) Ρυθμίζονται θέματα κυκλοφορίας και στάθμευσης των οχημάτων, ειδικών όρων δόμησης, καθαριότητας, προστασίας των κατοίκων από ... Εάν η κανονιστική διάταξη αφορά αποκλειστικά την περιφέρεια ενός δημοτικού διαμερίσματος ή συνοικισμού, ή δημοτική επιτροπή διαμορφώνει την εισήγησή της μετά από γνώμη του οικείου Τοπικού Συμβουλίου.

2. Με τις κανονιστικές αποφάσεις της προηγούμενης παραγράφου **μπορεί να καθορίζονται οι περιπτώσεις για τις οποίες επιβάλλονται πρόστιμα και να ορίζεται ύψος του προστίμου** για κάθε περίπτωση.

3. Οι διατάξεις που προβλέπει η παρ. 1, δημοσιεύονται με ανάρτηση στις πινακίδες του δήμου ή της κοινότητας για την οποία συντάσσεται αποδεικτικό.

4. Όποιος παραβαίνει τις προαναφερόμενες διατάξεις τιμωρείται, σύμφωνα με το άρθρο 459 του Ποινικού Κώδικα

Συνέπειες παραβίασης αρχής της νομιμότητας

Σε περίπτωση παραβίασης της αρχής της νομιμότητας, δηλαδή της έκδοσης μιας διοικητικής πράξης κατά παράβαση των ισχυόντων κανόνων, οι συνέπειες είναι ποικίλες ανάλογα τις συγκεκριμένες συνθήκες υπό τις οποίες εκδόθηκε. Μπορεί καταρχήν να ανακληθεί από το ίδιο το διοικητικό όργανο που την εξέδωσε αλλά αυτό γίνεται μόνο υπό ορισμένες προϋποθέσεις.

Μπορεί να διαταχθεί επανεξέταση της υποθέσεως μετά από προσφυγή του ενδιαφερόμενου πολίτη.

Μπορεί να ακυρωθεί από το Διοικητικό δικαστήριο έπειτα από προσφυγή του ενδιαφερόμενου πολίτη.

ΕΛΕΓΧΟΙ ΤΗΡΗΣΗΣ ΝΟΜΙΜΟΤΗΤΑΣ

Η εξασφάλιση της τήρησης της νομιμότητας επιδιώκεται και μέσω διαδικασιών ελέγχου. Ο έλεγχος είναι πέντε ειδών.

1) ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟΣ

Η Δημόσια Διοίκηση είναι ένας οργανισμός με ιεραρχική οργάνωση. Αυτό σημαίνει ότι τα ανώτερα στην ιεραρχία όργανα (Υπουργοί, Υφυπουργοί, Γενικοί Γραμματείς, Γενικοί Διευθυντές, Διευθυντές, Τμηματάρχες αλλού Νομάρχες, ή Δήμαρχοι κλπ.) μπορούν να ελέγχουν τα υφιστάμενά τους όργανα, κατά πόσο στην υπηρεσιακή τους δραστηριότητα εφαρμόζουν τους ισχύοντες κανόνες.

Σύμφωνα με τον Υπαλληλικό κώδικα

«Άρθρο 25

1. Ο υπάλληλος είναι υπεύθυνος για την εκτέλεση των καθηκόντων του και τη νομιμότητα των υπηρεσιακών του ενεργειών.

2. Ο υπάλληλος οφείλει να υπακούει στις διαταγές των προϊσταμένων του. Όταν όμως εκτελεί διαταγή, την οποία θεωρεί παράνομη, οφείλει, πριν την εκτέλεση να αναφέρει εγγράφως την αντίθετη γνώμη του και να εκτελέσει τη διαταγή χωρίς υπαιτία καθυστέρηση.

3. Αν η διαταγή είναι προδήλως αντισυνταγματική ή παράνομη, ο υπάλληλος οφείλει να μην την εκτελέσει και να το αναφέρει χωρίς αναβολή.

4. Αν ο υπάλληλος έχει αντίθετη γνώμη για

εντελλόμενη ενέργεια, για την οποία είναι αναγκαία η προσυπογραφή ή η θεώρησή του, οφείλει να τη διαυπώσει εγγράφως για να απαλλαγεί από την ευθύνη. Εάν παραλείπει την προσυπογραφή ή θεώρηση, θεωρείται ότι προσυπέγραψε ή θεώρησε.

2) ΔΙΚΑΣΤΙΚΟΣ ΕΛΕΓΧΟΣ

Οι πράξεις της Δημόσιας Διοίκησης μπορούν να ελεγχθούν και με προσφυγή του ενδιαφερόμενου πολίτη προς τα Δικαστήρια. Τα αρμόδια Δικαστήρια προβλέπονται στο ίδιο το Σύνταγμα, όπως και η εξουσία τους έναντι της Διοίκησης.

3) ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΟΣ ΕΛΕΓΧΟΣ

Η κεντρική Διοίκηση καταρχήν αλλά και η Τοπική Αυτοδιοίκηση, μέσω του Υπουργού Εσωτερικών, μπορεί να ελεγχθεί και από τους βουλευτές του Κοινοβουλίου, κατά τη διαδικασία του κοινοβουλευτικού ελέγχου των ενεργειών της Κυβέρνησης.

Σύμφωνα με τον κανονισμό της Βουλής, ο έλεγχος μπορεί να πάρει πολλές μορφές (ερώτησης, επίκαιρης ερώτησης, επερώτησης κλπ.). Σε όλες ο αρμόδιος Υπουργός είναι υποχρεωμένος να απαντήσει εντός συγκεκριμένης προθεσμίας.

4) ΕΛΕΓΚΤΙΚΑ ΣΩΜΑΤΑ

Τα τελευταία χρόνια έχουν συσταθεί πολλά Σώ-

ματα, τα οποία ανήκουν σε αντίστοιχα Υπουργεία, με αποστολή τον αποτελεσματικότερο έλεγχο των πράξεων των διοικητικών οργάνων.

Τέτοια Σώματα, με ειδική αρμοδιότητα, είναι:

. Το Σώμα Ελεγκτών Υπουργείου Μεταφορών

. Το Σώμα Ελεγκτών Υγείας

. Το Σώμα Ελεγκτών Περιβάλλοντος

. Το Σώμα Ελεγκτών Δημοσίων Έργων

. Οι Επιθεωρήσεις Εργασίας

. Υπηρεσία Εσωτερικών Υποθέσεων Αστυνομίας κλπ.

Το Σώμα Ελεγκτών Επιθεωρητών Δημόσιας Διοίκησης (ΣΕΕΔΔ. Ν. 2477/1997 όπως τροποποιήθηκε) ανήκει στο Υπουργείο Εσωτερικών αλλά έχει αρμοδιότητα για το σύνολο της Δημόσιας Διοίκησης.

Όλων των παραπάνω Σωμάτων προϊστάται ο Γενικός Επιθεωρητής Δημόσιας Διοίκησης, ο οποίος συντονίζει και τις ενέργειές τους.

5) ΕΛΕΓΧΟΣ ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΩΝ ΑΡΧΩΝ

Την προηγούμενη δεκαετία, συστάθηκαν και στη χώρα μας Ανεξάρτητες Αρχές, δηλαδή οργανώσεις που δεν ελέγχονται από κάποιον Υπουργό αλλά λειτουργούν ανεξάρτητα από κυβερνητικές εντολές, σύμφωνα με τη νομοθεσία που τις δέπει. Στην αναθεώρηση του Συντάγματος μερικές από αυτές κατοχυρώθηκαν και συνταγματικά.

Η αναγκαιότητα αποπολιτικοποίησης της Δημόσιας Διοίκησης

Είναι γεγονός ότι ακόμη και σήμερα η ρήση ότι οι «υπάλληλοι εξακολουθούν να παύονται, να μετατίθενται, να προάγονται, να τιμωρούνται συμφώνως προς τας ορέξεις των διαφόρων κομματάρχων» είναι πιο επίκαιρη από ποτέ και αναδεικνύει το ρόλο των πελατειακών σχέσεων στη δημόσια διοίκηση.

Οι πελατειακές σχέσεις αναφέρονται σε έναν συγκεκριμένο τρόπο κοινωνικής και ιδιαίτερα πολιτικής οργάνωσης όπου το βασικό δομικό στοιχείο είναι η σχέση που επικρατεί μεταξύ πάτρωνα και πελάτη.

Οι πελατειακές σχέσεις συνεχίζουν να διαμορφώνονται και να επηρεάζουν τις δημόσιες πολιτικές, διότι το κράτος από την εποχή της ίδρυσής του αποτέλεσε τον μόνο εργοδότη.

Έναν εργοδότη, ο οποίος προσπάθησε να αντιμετωπίσει και την ανεργία των πολιτών δημιουργώντας θέσεις εργασίας. Η προσπάθεια απόκτησης της εξουσίας ήταν το κύριο μέλημα των πολιτικών κομμάτων, μέσα στα χρόνια. Τα κόμματα της εξουσίας ταυτίστηκαν με το κράτος. Ο δημόσιος τομέας, στενός και ευρύτερος διογκώθηκε αλλά δεν διαμορφώθηκε μια ελίτ, αντίστοιχη με αυτή της γαλλικής. Ως εκ τούτου έπρεπε να καλύπτει τα πελατειακά αιτήματα των πολιτών – πελατών οι οποίοι ψήφισαν ανάλογα με τις υποσχέσεις και τη δημαγωγία των κομμάτων και όχι με βάση πολιτικά προγράμματα. Οι πελατειακές

σχέσεις, όπως διαμορφώθηκαν, αποτέλεσαν το εμπόδιο για μια ισόρροπη ανάπτυξη και ως εκ τούτου για την εύρυθμη ανάπτυξη του ανθρώπινου δυναμικού τόσο στον ιδιωτικό, όσο και στο δημόσιο τομέα.

Η διαμόρφωση του συστήματος της παρασιτικής δημοσιοϋπαλληλίας η οποία στηρίζεται στις πελατειακές σχέσεις και στην εξάρτηση από τα διάφορα πολιτικά κόμματα, ξεκίνησε με την ίδρυση του ελληνικού κράτους. Οι δημόσιοι υπάλληλοι δεν είχαν γνώση των βασικών μοντέλων διοίκησης, ήταν απαίδευτοι, προσπαθούσαν να εξυπηρετήσουν τα προσωπικά τους συμφέροντα και της τοπικής κοινωνίας. Ως εκ τούτου δεν επιθυμούσαν την αξιολόγηση την οποία θεωρούσαν ως μία τιμωρητική διαδικασία και άδικη, διότι πολύ απλά θα αποκάλυπτε τις αδυναμίες και τα προβλήματα στην πραγματοποίηση των εργασιών τους στο πλαίσιο της οργάνωσης. Αυτή η νοοτροπία συνεχίστηκε και συνεχίζει να υπάρχει έως και σήμερα. Από την άλλη το εκάστοτε πολιτικό κόμμα, που διαχειριζόταν την εξουσία, δεν προσπάθησε να διαμορφώσει ένα αποτελεσματικό σύστημα αξιολόγησης που θα τύχαινε της αποδοχής και της εμπιστοσύνης των εργαζομένων στη δημόσια διοίκηση και θα καθιέρωνε την αξιοκρατία σε όλα τα επίπεδα.

Ακόμη και νέοι σε ηλικία πολιτικοί, τόσο σε τοπικό όσο και σε εθνικό επί-

πεδο, οι οποίοι θεωρούσαν ότι πρέπει να λειτουργήσουν με βάση τις βέλτιστες πρακτικές του ιδιωτικού τομέα και να διαμορφώσουν συστήματα αξιολόγησης που θα συμβάλλουν στην αύξηση της παραγωγικότητας, μόλις ανέλαβαν την εξουσία άλλαξαν τη ρητορική τους και δεν πραγματοποίησαν τα οράματά τους και αποδέχτηκαν την προηγούμενη κατάσταση στο βωμό των πελατειακών σχέσεων.

Η αξιολόγηση του ανθρώπινου δυναμικού αποτελεί την πλέον σημαντική λειτουργία και συνδετικό κρίκο με τις υπόλοιπες λειτουργίες. Μπορεί και πρέπει να συμβάλει στην αλλαγή της κουλτούρας και της νοοτροπίας και στην αύξηση της παραγωγικότητας των εργαζομένων της δημόσιας διοίκησης σε όφελος του κοινού καλού.

ΕΛΛΕΙΨΗ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ ΚΑΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΤΩΝ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΥΠΑΛΛΗΛΩΝ

Ένα ιδιαίτερα σημαντικό στοιχείο που συνθέτει το παθογενές περιβάλλον της ελληνικής δημόσιας διοίκησης αποτελεί η εμφανής έλλειψη κατάρτισης και εκπαίδευσης του προσωπικού. Σύμφωνα με μελέτη που διενεργήθηκε από το Εθνικό Κέντρο Δημόσιας Διοίκησης (2007) υποστηρίζεται ότι η αναγκαιότητα εφαρμογής συστημάτων εκπαίδευσης ανάγεται σε πρωταρχικό στόχο της δημόσιας διοίκησης προκειμένου να καταστεί δυ-

νατή η αύξηση της παραγωγικότητας των δημοσίων υπαλλήλων και κατ'επέκταση η εν γένει βελτίωση της αποτελεσματικότητας και της ποιότητας των παρεχόμενων υπηρεσιών.

Οι διαστάσεις της εκπαίδευσης ασαφίζονται τόσο σε αμιγώς τεχνικές γνώσεις (κατάρτιση πάνω στα επαγγελματικά αντικείμενα της κάθε Υπηρεσίας) όσο και σε διοικητικές γνώσεις (προκειμένου να εκπαιδευτούν τα στελέχη στη διοίκηση Τμημάτων και Διευθύνσεων). Σε μια εποχή που πολλές χώρες εστιάζουν στην καλλιέργεια ηγετικών στελεχών, στην Ελλάδα εκλείπει πλήρως η συγκεκριμένη στρατηγική προσέγγιση.

Οι τρέχουσες συνθήκες οι οποίες έχουν επιφέρει καταγιστικές εξελίξεις σε οικονομικό / κοινωνικό / πολιτικό επίπεδο στην Ελλάδα, θα μπορούσαν να αποτελέσουν μια σημαντική ευκαιρία διαμόρφωσης ενός διοικητικού «άλματος» ικανού να αλλάξει σημαντικά την εικόνα του δημόσιου τομέα. Η κρίση που διανύει η χώρα, θα μπορούσε να εξελιχθεί σε μια πρωτόγνωρη ευκαιρία διερεύνησης καθοριστικών διοικητικών αλλαγών. Η καλύτερη αξιοποίηση του ανθρώπινου παράγοντα δύναται να οδηγήσει στη βελτίωση της παραγωγικότητας και τελικά στη συνολική βελτίωση των επιδόσεων της δημόσιας διοίκησης συνεπικουρώντας καθοριστικά στην έξοδο της χώρας από την κρίση.

Το γραφειοκρατικό σύστημα στην ελληνική έννομη τάξη

Η γραφειοκρατία συνιστά μια μακροχρόνια παθογένεια του ελληνικού συστήματος, ακολουθώντας τον λεγόμενο «νόμο του Πάρκινσον», λόγω της διαρθρωτικής δυσκαμψίας που παρουσιάζει. Μερικά χαρακτηριστικά της γραφειοκρατίας είναι η περιπλοκότητα του νομικού και διοικητικού πλαισίου, οι αντιφατικές, παρωχημένες και περιπτεές κανονιστικές διατάξεις, η πληθώρα των ερμηνευτικών εγκυκλίων, ο υπερβολικός αριθμός ενδιάμεσων ενεργειών που χρειάζονται για τη διεκπεραίωση των διοικητικών υποθέσεων, η μη πρόεπουσα διάρθρωση του προσωπικού, η υπερβολική διασπορά των υπηρεσιών και η αναποτελεσματική μηχανογράφηση σε επίπεδο ηλεκτρονικής διοίκησης και διακυβέρνησης.

ΚΩΣΤΑΣ ΚΟΥΛΟΥΜΠΗΣ

Συγκεντρωτικό σύστημα

Το ελληνικό Σύνταγμα προβλέπει το αποκεντρωτικό κεκτημένο, σύμφωνα με το οποίο ο κάθε αποκεντρωτικό που γίνεται στο ελληνικό κράτος δεν μπορεί να επαναφερθεί στην προηγούμενη κατάσταση. Δηλαδή, το Σύνταγμα ενισχύει το αποκεντρωτικό σύστημα και αποβλέπει στην εφαρμογή ενός σύγχρονου αποκεντρωτικού και οργανωμένου συστήματος διοικητικής αποκέντρωσης. Υφίστανται πολλές αρμοδιότητες στην κεντρική διοίκηση που ανήκουν στην περιφερειακή διοίκηση.

Ένα ζήτημα το οποίο ταλανίζει την δημόσια διοίκηση είναι το θέμα της σύγχυσης των αρμοδιοτήτων. Διαχρονικά παρουσιάζονται συγκαλυπτόμενες αρμοδιότητες και σύγκρουση ευθυνών, περιπλέκοντας αρκετά το διοικητικό τοπίο.

Όσο αφορά την φορολογική αποκέντρωση στην Ελλάδα είναι από τις χαμηλότερες στην Ευρώπη, εξηγώντας ως ένα βαθμό τα δημοσιονομικά προβλήματα που παρουσιάζουν οι ΟΤΑ. Η χαώδης νομοθεσία σχετικά με τα οικονομικά των ΟΤΑ και η έλλειψη αυτοτελών πόρων είναι 8 μερικά από τα προβλήματα που παρουσιάζει η τοπική αυτοδιοίκηση στον τομέα των οικονομικών.

Διαφθορά-Αυθαιρεσία και Νομιμότητα

Διαπιστώσεις του Γεν. Επιθεωρητή Δημόσιας Διοίκησης
ΛΕΑΝΔΡΟΥ - ΣΩΚΡΑΤΗ ΡΑΚΙΝΤΖΗ
Αεροπαγίτη ε.τ.

Διαφθορά, είναι "η χρήση της δημόσιας εξουσίας για ιδιωτικά οφέλη". Πράγματι, η διαφθορά, ειδικότερη μορφή της οποίας αποτελεί η διαπλοκή, συνίσταται στην επιρροή παράνομων συμφερόντων στις κρατικές λειτουργίες τόσο κατά το στάδιο της απόφασης, όσο και κατά το στάδιο της εκτέλεσής, με οικονομικό όφελος υπέρ των μεσολαβούντων ή υπέρ τρίτων, με αντίστοιχη ζημία τόσο του ευρύτερου δημόσιου τομέα όσο και της κοινωνίας συνολικά. Το φαινόμενο αυτό δεν είναι ούτε νέο, ούτε εγχώριο. Είναι παγκόσμιο και έχει επίπτωση στην διεθνή οικονομία, ιδιαίτερα στους λαούς των υπό ανάπτυξη χωρών.

Η διαφθορά, όμως εκτός από την οικονομική ζημία που προκαλεί, διαβρώνει σταθερά την απαξίωση των κρατικών μηχανισμών, μεγεθύνοντας ταυτόχρονα την απογοήτευση των πολιτών και την έλλειψη εμπιστοσύνης τους προς το κράτος. Η διαφθορά εκτείνεται από τα ανώτερα μέχρι τα κατώτατα στελέχη της κρατικής ιεραρχίας και σ' αυτή εμπλέκονται οικονομικοί παράγοντες εντός ή εκτός της επικράτειας με τεράστια συμφέροντα σε μεγάλες κρατικές προμήθειες ή ακόμη και απλοί πολίτες σε ατομικές περιπτώσεις, με αποτέλεσμα να συντηρείται και να αναπαράγεται η αναποτελεσματικότητα του κρατικού μηχανισμού.

Η διαφθορά δεν αποτελεί αυτή καθ' αυτή ποινικό αδίκημα, αλλά εμφανίζεται ως παραγωγικό αίτιο σε μια σειρά ποινικών αδικημάτων, όπως στη δωροδοκία (ενεργητική και παθητική) απάτη, υπεξαίρεση, απιστία, πλαστογραφία, παράβαση καθήκοντος, ξέπλυμα βρώμικου χρήματος, λαθρεμπορία, κ.λ.π.

Πέραν της μη τήρησης της νομιμότητας υπάρχουν και μερικοί γενικοί παράγοντες, οι οποίοι όταν συντρέχουν επωάζουν ή υποθάλπουν τη κακοδιοίκηση και τη διαφθορά, όπως:

α) Τα γραφειοκρατικά εμπόδια, οι πολλές αόριστες ή επάλληλες αρμοδιότητες, η ύπαρξη πολλών ρυθμιστικών κανόνων.

β) Η ανέλεγκτη εξουσία που παρέχεται σε αρμόδιους για να αποφασίζουν, η οποία ενδεχόμενα

ασκείται χωρίς διάκριση και λογικούς περιορισμούς πολλές φορές με μόνη την επίκληση της πολιτικής βούλησης,

γ) Η έλλειψη διαφάνειας, δηλαδή η απουσία σαφών κανόνων ή μη εφαρμογή αυτών, με αποτέλεσμα οι πολίτες και οι ΜΚΟ να μην έχουν πρόσβαση σε πληροφορίες, που μπορούν να χρησιμοποιηθούν στον κοινωνικό έλεγχο της διοίκησης,

δ) Η έλλειψη προληπτικού ελέγχου και η βραδύτητα του κατασταλτικού ελέγχου,

ε) Η βραδύτητα περί την απονομή της δικαιοσύνης και εν πολλοίς ανεπάρκεια των Δικαστηρίων να επιβάλουν το νόμο, κυρίως στα οικονομικά εγκλήματα, όπου πολλοί διαφεύγουν δια της παραγραφής των αδικημάτων και η επιλεκτική μεταχείριση των επώνυμων με την έκδοση απαλλακτικών Βουλευμάτων αντί της απαλλαγής τους στο ακροατήριο.

στ) Η σε μεγάλο βαθμό πειθαρχική ατιμωρησία των δημοσίων υπαλλήλων, οργάνων και λειτουργών της δημόσιας διοίκησης η οποία έχει δημιουργήσει στους παρανομούντες ένα αίσθημα ασυδοσίας.

Το πρόβλημα με την καταπολέμηση της διαφθοράς είναι ότι αποκαλύπτεται πάρα πολύ δύσκολα, γιατί κανένα από τα εμπλεκόμενα μέρη δεν είναι διατεθειμένο να προβεί σε αποκαλύψεις, προς αποφυγή βεβαίως και των ιδίων ευθυνών, αλλά και γιατί πολλές φορές υπάρχει είτε συγκάλυψη κρατικών λειτουργών, είτε απροθυμία των αρμοδίων οργάνων για αποτελεσματική δράση, ακόμη και έλλειψη τεχνογνωσίας των ελεγκτικών υπηρεσιών του κράτους να παρεμποδίσουν εν τη γενέσει τους αυτές τις μεθοδεύσεις.

Για την καταπολέμηση της διαφθοράς, απαιτείται πολιτική πρωτοβουλία και συντονισμένη δράση.

Τα ενδεδειγμένα μέτρα που χρειάζεται να ληφθούν πρέπει να έχουν τρεις στόχους: Πρόληψη, καταστολή και εκπαίδευση των πολιτών.

Όσον αφορά την πρόληψη τα μέτρα πρέπει να στοχεύουν στην αναβάθμιση των παρεχόμενων υπηρεσιών, στην απλοποίηση των διοικητικών διαδικασιών, στη μείωση της γραφειοκρατίας, στη διαφάνεια της δράσης της δημόσιας διοίκησης και στην αξιοκρατική επιλογή του προσωπικού, με κριτήριο την ακεραιότητα, την παιδεία και την προθυμία της προσφοράς. Όσον αφορά την καταστολή των φαινομένων διαφθοράς και κακο-

διοίκησης πρέπει να λειτουργούν αποτελεσματικά και γρήγορα οι ελεγκτικοί, διωκτικοί και κατασταλτικοί μηχανισμοί, με την γρήγορη, αποτελεσματική και αξιόπιστη απόδοση της δικαιοσύνης.

Η συντριπτική μερίδα της κοινής γνώμης εκφράζει την άποψη ότι η Δημόσια Διοίκηση είναι ο μεγάλος ασθενής. Η άποψη αυτή, με την οποία σε μεγάλο βαθμό συντάσσομαι, στηρίζεται κυρίως στο γεγονός ότι οι ρυθμοί λειτουργίας της Δημόσιας Διοίκησης δεν ανταποκρίνονται στις απαιτήσεις της εποχής μας ενώ σε πολλές περιπτώσεις δεν τρέφεται η νομιμότητα.

Επιπροσθέτως η ατιμωρησία των δημοσίων υπαλλήλων στις περιπτώσεις των πειθαρχικών και ποινικών παραβάσεων έχει απογοητεύσει τους πολίτες και τους έχει αποθαρρύνει να προβαίνουν σε καταγγελίες, γιατί πιστεύουν ότι τελικά κανένας δεν θα τιμωρηθεί.

Διαφθορά και Ηλεκτρονική Διακυβέρνηση

Η ελληνική δημόσια διοίκηση υιοθέτησε ψηφιακές τεχνολογίες για τον εκσυγχρονισμό της, όπως η κεντρική διαδικτυακή πύλη ΕΡΜΗΣ, η εφαρμογή του προγράμματος ΔΙΑΥΓΕΙΑ, για την προαγωγή της διαφάνειας και το σύστημα παροχής οικονομικών υπηρεσιών TAXIS.

Μια άλλη βασική προϋπόθεση για την αποτελεσματικότητα της ηλεκτρονικής διακυβέρνησης είναι η θεσμοθέτηση οργανωτικής δομής της διοίκησης για την υλοποίηση της ηλεκτρονικής διακυβέρνησης σε επιχειρησιακό, σε στρατηγικό, σε τεχνολογικό και σε ελεγκτικό επίπεδο.

Μια άλλη βασική προϋπόθεση για την αποτελεσματικότητα της ηλεκτρονικής διακυβέρνησης είναι η θεσμοθέτηση οργανωτικής δομής της διοίκησης για την υλοποίηση της ηλεκτρονικής διακυβέρνησης σε επιχειρησιακό, σε στρατηγικό, σε τεχνολογικό και σε ελεγκτικό επίπεδο.

Προϋπόθεση όμως είναι οι ενιαίοι κανόνες και οι ενιαίες προδιαγραφές, ώστε να καθίστα αξιόπιστα δεδομένα για περαιτέρω αναλύσεις.

Τρόποι αντίδρασης στην αυθαιρεσία των υπηρεσιών του Δημοσίου

Του
ΒΑΣΟΥ ΓΕΩΡΓΙΟΥ

Μπλέξατε με κάποια δημόσια υπηρεσία και δεν ξέρετε πώς να ξεμπλέξετε;

Νοιώθετε αδικημένος από τα λάθη ή τις παραλείψεις κάποιου δημόσιου οργανισμού και επιζητείτε δικαίωση; Αντιμετωπίστε ανάρμοστη συμπεριφορά από κρατικό υπάλληλο ή εντοπίσατε κάποια παρανομία του και θέλετε την τιμωρία του;

Ανάλογα με το πρόβλημα που αντιμετωπίζετε και προτού προσφύγετε σε... άλλες μορφές πάλης, καλό είναι να απευθυνθείτε στο αρμόδιο όργανο που έχει θεσπίσει η πολιτεία για να ελέγχει την δημόσια διοίκηση και τους εργαζομένους σε αυτή, προστατεύοντας παράλληλα τον πολίτη.

Μην ξεχνάτε ότι η αυτοδικία τιμωρείται και οι δικηγόροι κοστίζουν, αφήστε που η δικαιοσύνη κάνει κάτι χρόνια να σας αποδώσει το δίκιο σας.

Όπως θα δείτε όμως παρακάτω, τουλάχιστον οκτώ ελεγκτικά όργανα μπορούν να ακούσουν το πρόβλημά σας και να σας βοηθήσουν. Πόσο αποτελεσματικά, δεν μπορούμε να ξέρουμε. Αλλά γιατί να μην δοκιμάσετε;

Ας δούμε, λοιπόν, αναλυτικά πού μπορείτε να απευθυνθείτε.

ΣΤΟ ΣΥΝΗΓΟΡΟ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΗ

Ο Συνήγορος του Πολίτη, είναι Ανεξάρτητη Διοικητική Αρχή που έχει ως αποστολή τη διαμεσολάβηση μεταξύ των πολιτών και των δημοσίων υπηρεσιών, των Ο.Τ.Α., των Ν.Π.Δ.Δ. και των Επιχειρήσεων Κοινής Ωφέλειας, για την προστασία των δικαιωμάτων του πολίτη, την καταπολέμηση της κακοδιοίκησης και την τήρηση της νομιμότητας.

Η αίτηση προς τον Συνήγορο πρέπει να είναι επώνυμη και υποβάλλεται:

- Αυτοπροσώπως στα γραφεία του Θεσμού
- Ταχυδρομικώς
- Με τηλεομοιοτυπία (fax)

και μέσα σε έξι μήνες, αφότου έλαβε ο ενδιαφερόμενος γνώση των ενεργειών ή παραλείψεων της Διοίκησης.

Η αναφορά πρέπει να περιλαμβάνει:

- Συνοπτική περιγραφή του προβλήματος
- Ποια η εμπλεκόμενη δημόσια υπηρεσία
- Τις ενέργειες που έχουν προηγηθεί
- Το αποτέλεσμα τους
- Κάθε αποδεικτικό στοιχείο ή πληροφορία που είναι χρήσιμη για τη διερεύνηση της υπόθεσης.

Η αναφορά υποβάλλεται στην ταχυδρομική διεύθυνση Σισίνη & Χ. Μέξη 5, 115 28 Αθήνα ή εάν υποβάλλεται μέσω τηλεομοιοτυπίας στον αριθμό (210) 7292129, <http://www.synigoros.gr>. Η ηλεκτρονική διεύθυνση communication@synigoros.gr

ΣΤΟ ΓΕΝΙΚΟ ΕΠΙΘΕΩΡΗΤΗ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ

Ο Γενικός Επιθεωρητής Δημόσιας Διοίκησης συνιστά θεσμό που ελέγχει καταγγελίες, οι οποίες υποβάλλονται στο Γραφείο του, σχετικά με φαινόμενα κακοδιοίκησης στους φορείς του Δημοσίου και στα Σώματα Ελέγχου αυτών. Διατάσσει αυτεπαγγέλτως τη διενέργεια επιθεωρήσεων, ελέγχων και ερευνών από το Σώμα Επιθεωρητών – Ελεγκτών Δημόσιας Διοίκησης και από τα ιδιαίτερα Σώματα και Υπηρεσίες Επιθεώρησης και Ελέγχου φορέων του Δημοσίου.

Η αναφορά προς τον Γενικό Επιθεωρητή πρέπει να είναι επώνυμη και υπογεγραμμένη και υποβάλ-

εται με τον ίδιο τρόπο, όπως περιγράφεται στο παραπάνω κεφάλαιο που αφορά τον ΣΥΝΗΓΟΡΟ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΗ.

Η αναφορά υποβάλλεται στην ταχυδρομική διεύθυνση Κηφισίας 1-3 και Αλεξάνδρας, 2ος όροφος ή στον αριθμό (210) 6470370 εάν υποβάλλεται μέσω τηλεομοιοτυπίας.

ΣΤΟ ΣΩΜΑ ΕΠΙΘΕΩΡΗΤΩΝ ΕΛΕΓΚΤΩΝ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ

Το Σώμα Επιθεωρητών – Ελεγκτών Δημόσιας Διοίκησης συνιστά όργανο εσωτερικού ελέγχου της Δημόσιας Διοίκησης, αρμόδιο να διενεργεί επιθεωρήσεις, έκτακτους ελέγχους & έρευνες, συγκεντρώνει το αποδεικτικό υλικό για την άσκηση ποινικής ή πειθαρχικής δίωξης και ελέγχει τις δηλώσεις της περιουσιακής κατάστασης των υπαλλήλων. Η αίτηση προς το Σώμα Επιθεωρητών – Ελεγκτών Δημόσιας Διοίκησης, πρέπει να είναι επώνυμη, υπογεγραμμένη και υποβάλλεται με τον ίδιο τρόπο όπως περιγράφεται στο κεφάλαιο που αφορά τον ΣΥΝΗΓΟΡΟ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΗ.

Η αναφορά υποβάλλεται στην ταχυδρομική διεύθυνση Λ. Συγγρού 60, 11742 Αθήνα, μέσω τηλεομοιοτυπίας στον αριθμό (210) 9281819 ή μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου στην διεύθυνση seedd@seedd.gr Αυτή η διεύθυνση ηλεκτρονικού ταχυδρομείου προστατεύεται από κακόβουλη χρήση. Χρειάζεται να ενεργοποιήσετε την Javascript για να τη δείτε.

ΣΤΟ ΣΩΜΑ ΕΠΙΘΕΩΡΗΤΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΥΓΕΙΑΣ ΚΑΙ ΠΡΟΝΟΙΑΣ (ΣΕΥΥΠ) ΓΙΑ ΘΕΜΑΤΑ ΠΟΥ ΑΦΟΡΟΥΝ ΤΟΥΣ ΤΟΜΕΙΣ ΥΓΕΙΑΣ ΚΑΙ ΠΡΟΝΟΙΑΣ

Το Σώμα Επιθεωρητών Υπηρεσιών Υγείας και Πρόνοιας διενεργεί συστηματικές επιθεωρήσεις, ελέγχους και έρευνες σε όλες τις υπηρεσίες και τους φορείς αρμοδιότητας ή εποπτείας του Υπουργού Υγείας και Πρόνοιας, καθώς και στις υπηρεσίες υγείας των ασφαλιστικών φορέων

Η αναφορά προς το Σώμα Επιθεωρητών Υπηρεσιών Υγείας και Πρόνοιας πρέπει να είναι επώνυμη και υπογεγραμμένη και υποβάλλεται με τον ίδιο τρόπο όπως περιγράφεται στο κεφάλαιο που αφορά τον ΣΥΝΗΓΟΡΟ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΗ.

Η αναφορά υποβάλλεται στην ταχυδρομική διεύθυνση Πειραιώς 205, 118 53 Αθήνα ή εάν υποβάλλεται μέσω τηλεομοιοτυπίας στον αριθμό (210) 3480840.

ΣΤΟ ΣΩΜΑ ΕΠΙΘΕΩΡΗΤΩΝ - ΕΛΕΓΚΤΩΝ ΤΟΥ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ ΜΕΤΑΦΟΡΩΝ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ

Η αναφορά προς το Σώμα Επιθεωρητών-Ελεγκτών του Υπουργείου Μεταφορών και Επικοινωνιών πρέπει να είναι επώνυμη και υπογεγραμμένη και υποβάλλεται με τον ίδιο τρόπο όπως περιγράφεται στο κεφάλαιο που αφορά τον ΣΥΝΗΓΟΡΟ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΗ:

Η αναφορά υποβάλλεται στην ταχυδρομική διεύθυνση Ανθιμου Γαζή 2 και Χρήστου Λαδά, ή εάν υποβάλλεται μέσω τηλεομοιοτυπίας στον αριθμό (210) 3728110.

ΣΤΟ "ΣΩΜΑ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ" (ΣΕΠΕ)

Το Σώμα Επιθεώρησης Εργασίας συνιστά ελεγκτικό και συμβουλευτικό όργανο του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων που ελέγχει όλες τις επιχειρήσεις του ιδιωτικού και του δημοσίου τομέα, καθώς:

- Το ΣΕΠΕ εξετάζει υποβαλλόμενες καταγγελίες και αιτήματα εργαζομένων, δέχεται τηλεφωνήματα, επισκέψεις ή και επιστολές εργαζομένων και εργοδοτών, προκειμένου να τους παρέχουν πληροφόρηση, να προτείνουν λύσεις σε προβλήματά τους ή να εξετάζουν τυχόν διαφορές μέσα στα πλαίσια των εργασιακών σχέσεων. Οι Υπηρεσίες του Σώματος Επιθεώρησης Εργασίας λειτουργούν σε όλους τους Νομούς της χώρας.

Η αναφορά προς το Σώμα Επιθεώρησης Εργασίας μπορεί να είναι επώνυμη ή και ανώνυμη και υποβάλλεται με τον ίδιο τρόπο όπως περιγράφεται στο παραπάνω κεφάλαιο που αφορά τον ΣΥΝΗΓΟΡΟ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΗ.

Η αναφορά υποβάλλεται στην ταχυδρομική διεύθυνση Σταδίου 29, ΤΚ 101 10, Αθήνα, μέσω τηλεομοιοτυπίας στον αριθμό (210) 3702329 και με ηλεκτρονικό τρόπο στην διεύθυνση ypersere@otenet.gr Χρειάζεται να ενεργοποιήσετε την Javascript για να τη δείτε.

ΣΤΗΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΚΑΤΑΓΓΕΛΙΩΝ ΚΑΙ ΠΑΡΑΠΟΝΩΝ ΤΗΣ ΥΠΗΡΕΣΙΑΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗΣ, ΓΙΑ ΘΕΜΑΤΑ ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΑΣ ΤΟΥ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ

Η αναφορά προς την Επιτροπή πρέπει να είναι επώνυμη και υπογεγραμμένη και υποβάλλεται με τον ίδιο τρόπο όπως περιγράφεται στο παραπάνω κεφάλαιο που αφορά τον ΣΥΝΗΓΟΡΟ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΗ.

Η αναφορά υποβάλλεται:

- Για υποθέσεις που αφορούν τις περιοχές: Αττική, Πελοπόννησος, Στερεά Ελλάδα, Θεσσαλία, Ήπειρος, Κρήτη, Νησιά Αιγαίου και Νησιά Ιονίου, η αναφορά υποβάλλεται στην Οικονομική Επιθεώρηση Αττικής στην ταχυδρομική διεύθυνση Κολωνού 2 & Πειραιώς, 104 37 Αθήνα (2ος όροφος, Γραφείο 22) ή μέσω τηλεομοιοτυπίας στον αριθμό (210) 5239701.

- Για υποθέσεις που αφορούν τις περιοχές: Μακεδονία και Θράκη, η αναφορά υποβάλλεται στην Οικονομική Επιθεώρηση Κεντρικής Μακεδονίας στην ταχυδρομική διεύθυνση Νικηφόρου Ουρανού 15, 54 627 Θεσσαλονίκη (2ος όροφος, Γραφείο 8) ή μέσω τηλεομοιοτυπίας στον αριθμό 535851.

ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΕΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ

(I) ΚΡΑΤΟΣ ΚΑΙ ΘΕΣΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

Η οικονομική δραστηριότητα των μελών μιας κοινωνίας και οι μεταξύ τους συναλλαγές πραγματοποιούνται μέσα κανόνες συμπεριφοράς. Αυτούς τους κανόνες συμπεριφοράς επιβάλλει και διατηρεί το κράτος. Η ποικιλία των κανόνων που περιλαμβάνει το θεσμικό πλαίσιο είναι μεγάλη.

Ένας σημαντικός κανόνας είναι η αναγνώριση της ιδιοκτησίας των ατόμων σε προϊόντα και συντελεστές παραγωγής. Αυτό σημαίνει ότι κάθε άτομο δικαιούται να έχει το δικό του σπίτι, το δικό του αυτοκίνητο, τη δική του επιχείρηση κτλ. και να τα χρησιμοποιεί, όπως το ίδιο κρίνει. Ένας άλλος σημαντικός κανόνας είναι ο προσδιορισμός του νομίματου, για παράδειγμα του ευρώ ως γενικού μέσου ανταλλαγής και μέτρησης αξιών. Άλλοι θεσμικοί κανόνες είναι η χρήση του κιλού ως μονάδας βάρους, το ωράριο των δημοσίων υπηρεσιών και των εμπορικών καταστημάτων, κτλ.

Το σύνολο των κανόνων συμπεριφοράς αποτελεί το θεσμικό πλαίσιο της οικονομίας και η τήρηση του έχει μεγάλη σημασία για την εύρυθμη λειτουργία της.

Φυσικά το θεσμικό πλαίσιο δεν είναι πάντοτε το ίδιο.

(II) ΕΞΑΣΦΑΛΙΣΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΣΤΑΘΕΡΟΤΗΤΑΣ ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ.

Η οικονομία περνάει από εναλλασσόμενες φάσεις οικονομικής ανόδου (άνθησης) και οικονομικής ύφεσης. Η περίοδος της οικονομικής ανόδου χαρακτηρίζεται από αύξηση της παραγωγής και μείωση της ανεργίας. Αντίθετα, η περίοδος της ύφεσης χαρακτηρίζεται από μείωση της παραγωγής και αύξηση της ανεργίας. Παράλληλα, η οικονομία μπορεί να υποφέρει από περιόδους πληθωρισμού, δηλαδή από συνεχείς αυξήσεις των τιμών των αγαθών.

Σε περιπτώσεις οικονομικής ύφεσης, σε περιόδους πληθωρισμού όπως και σε άλλες περιπτώσεις που η οικονομία παρουσιάζει σοβαρά προβλήματα το Κράτος παρεμβαίνει παίρνοντας μέτρα, με σκοπό την σταθεροποίηση της οικονομίας και τη βελτίωση της οικονομικής κατάστασης.

Πέρα από το ρυθμιστικό του ρόλο για την οικονομική σταθερότητα, το κράτος έχει σημαντική συμμετοχή στην εκτέλεση δημόσιων έργων, που είναι απαραίτητα για την ανάπτυξη της οικονομίας. Τέτοια έργα είναι οι

εθνικές οδοί, τα λιμάνια, τα εγχειο-βελτιωτικά, τα αντιπλημμυρικά έργα κ.λπ. Με άλλα λόγια, το κράτος μπορεί να συμβάλλει στην οικονομική ανάπτυξη με τη δημιουργία υποδομής, επί της οποίας στηρίζονται πολλές οικονομικές δραστηριότητες.

(III) ΑΝΑΔΙΑΝΟΜΗ ΤΟΥ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ

Ένα βασικό και κρίσιμο μειονέκτημα των σύγχρονων οικονομιών είναι η τάση που υπάρχει στο οικονομικό σύστημα να δημιουργεί ανισότητες στη διανομή του εισοδήματος. Έτσι, στην οικονομία υπάρχουν ταυτόχρονα άτομα με μεγάλο πλούτο και άτομα που υποφέρουν από φτώχεια. Η συνύπαρξη πλούτου και φτώχειας αποτελεί κίνδυνο για την κοινωνική αρμονία, γιατί γίνεται αιτία κοινωνικών αναταραχών. Για το λόγο αυτό, το Κράτος παίρνει μέτρα με τα οποία ένα μέρος του εισοδήματος της οικονομίας μεταφέρεται από τα πλουσιότερα προς τα φτωχότερα άτομα, δηλαδή το κράτος παίρνει μέτρα αναδιανομής του εισοδήματος.

Τέτοια μέτρα είναι η πληρωμή επιδομάτων σε ανέργους, η δωρεάν ιατρική, φαρμακευτική και νοσοκομειακή περίθαλψη των απόρων, η απαλλαγή από τη φορολογία των χαμηλών εισοδημάτων, η δωρεάν παιδεία κτλ.

Σκοπός, λοιπόν, του Κράτους, όταν παίρνει μέτρα αναδιανομής του εισοδήματος, είναι να επιτύχει κοινωνικά πιο αποδεκτή διανομή της συνολικής παραγωγής και να εξαλείψει τις περιπτώσεις μεγάλης φτώχειας σε μεγάλο μέρος του πληθυσμού.

(IV) ΤΑ ΔΗΜΟΣΙΑ ΑΓΑΘΑ

Συνήθως η απόκτηση και η χρησιμοποίηση ενός αγαθού προϋποθέτει την πληρωμή του αντίτιμου. Όποιος δεν μπορεί ή δε θέλει να πληρώσει το αντίτιμο αποκλείεται από την απόκτηση του αγαθού. Για τα αγαθά αυτά ισχύει η λεγόμενη αρχή του αποκλεισμού. Υπάρχουν όμως αγαθά για τα οποία δεν ισχύει η αρχή του αποκλεισμού. Αυτά είναι αγαθά που μπορούν να χρησιμοποιηθούν ταυτόχρονα από πολλά άτομα, χωρίς ο παραγωγός να μπορεί να αποκλείσει κάποιον, αν αυτός αρνηθεί να πληρώσει το αντίτιμο. Τέτοια προϊόντα είναι η εθνική άμυνα και η δημόσια ασφάλεια. Αν υπάρχει εθνική άμυνα

για ορισμένους πολίτες, η ίδια άμυνα υπάρχει και για τους υπόλοιπους. Στην περίπτωση αυτή καμία ιδιωτική επιχείρηση δεν θα αναλάμβανε να προσφέρει προστασία για ορισμένους πολίτες, γιατί οι υπόλοιποι θα είχαν την ίδια προστασία είτε πλήρωναν

είτε όχι, δηλαδή στην περίπτωση αυτή δεν ισχύει η αρχή του αποκλεισμού. Τα αγαθά αυτά ονομάζονται δημόσια αγαθά.

Ως δημόσια αγαθά γενικά θεωρούνται η εθνική άμυνα, η δημόσια ασφάλεια, τα εθνικά ή κοινοτικά πάρκα, οι εθνικές οδοί, οι φάροι στα λιμάνια, κ.λπ. Εξαιτίας του χαρακτήρα αυτών των αγαθών και της αδυναμίας να εφαρμοστεί η αρχή του αποκλεισμού στη χρήση τους, την παραγωγή και διάθεση τους αναλαμβάνει το κράτος.

3. ΤΑ ΔΗΜΟΣΙΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ

Οι δημόσιες δαπάνες και οι διάφορες μορφές φορολογίας έχουν τρεις βασικές επιδράσεις στη λειτουργία της οικονομίας.

Περισσότεροι παραγωγικοί συντελεστές αφιερώνονται στην παραγωγή των προϊόντων, τα οποία ο κράτος επιθυμεί για διάφορους λόγους να ενισχύσει, και λιγότεροι στην παραγωγή των προϊόντων, των οποίων την κατανάλωση θέλει να μειώσει. Για παράδειγμα, οι δημόσιες δαπάνες για βελτίωση της αγροτικής παραγωγής αυξάνουν την παραγωγή γεωργικών προϊόντων, ενώ αντίθετα, η επιβολή μεγάλης φορολογίας σε πολυτελή προϊόντα μειώνει τη ζήτηση τους και στη συνέχεια την παραγωγή.

(β) Μεταβάλλουν το επίπεδο του εισοδήματος. Η αύξηση των δαπανών και η μείωση της φορολογίας αυξάνουν την παραγωγή και το εισόδημα, ενώ η μείωση των δαπανών και η αύξηση της φορολογίας έχουν τα αντίθετα αποτελέσματα.

(γ) Μεταβάλλουν το μέγεθος των επενδύσεων και, συνεπώς, το μέγεθος του κεφαλαίου της οικονομίας, με συνέπεια τη μεταβολή του ρυθμού ανάπτυξης της οικονομίας. Για παράδειγμα, δημόσιες δαπάνες που γίνονται σε έργα παραγωγικά αυξάνουν την υποδομή και την παραγωγικότητα της οικονομίας και ταυτόχρονα αυξάνουν το ρυθμό ανάπτυξής της.

Τα δημόσια οικονομικά περιλαμβάνουν τα δημόσια έξοδα και τα δημόσια έσοδα, τα οποία εξετάζουμε αμέσως πιο κάτω.

(I) ΔΗΜΟΣΙΑ ΕΞΟΔΑ

Οι δαπάνες του δημόσιου τομέα περιλαμβάνουν πολλές και διαφορετικές μεταξύ τους κατηγορίες δαπανών, όπως είναι οι μισθοί των δημοσίων υπαλλήλων, η αγορά υλικού για τη δημόσια διοίκηση, η εκτέλεση διάφορων έργων, π.χ. δρόμων, οι στρατιωτικές δαπάνες, οι υποτροφίες, τα επιδόματα ανεργίας κτλ.

Οι δαπάνες για προϊόντα και υπηρεσίες περιλαμβάνουν, όπως είναι αυτονόητο, τις δαπάνες για τους μισθούς των υπαλλήλων, για την αγορά προϊόντων κάθε είδους (από

Επειδή οι άνθρωποι δεν μπόρεσαν να δώσουν ισχύ στο δίκαιο, έδωσαν δίκαιο στην ισχύ.

Blaise Pascal

χαρτί γραφομηχανής μέχρι αεροπλάνο), για ενοίκια κτιρίων ή οικοπέδων κτλ. Οι μεταβιβαστικές πληρωμές περιλαμβάνουν τα επιδόματα ανεργίας, τις υποτροφίες κτλ. Το κριτήριο με βάση το οποίο γίνεται διάκριση είναι ότι δαπάνες για προϊόντα και υπηρεσίες δημιουργούν παραγωγή και εισόδημα και καταλήγουν να γίνουν αμοιβή, για τη συμβολή του στην παραγωγή των αγαθών που αγοράζονται. Αντίθετα οι μεταβιβαστικές πληρωμές δεν αποτελούν τμήμα του εθνικού εισοδήματος, γιατί, παρότι είναι εισόδημα για τα άτομα που τις λαβαίνουν, δε δημιουργούν παραγωγή και ουσιαστικά είναι μεταβιβάσεις μεταξύ ατόμων.

Μια άλλη διάκριση των δημόσιων δαπανών γίνεται με κριτήριο το σκοπό τους. Κάθε κατηγορία μπορεί να περιλαμβάνει δαπάνες που προορίζονται για επενδύσεις, για υπηρεσίες ή για μεταβιβαστικές πληρωμές. Για παράδειγμα, οι δαπάνες για την παιδεία περιλαμβάνουν κατασκευή σχολικών κτιρίων (επένδυση), μισθούς καθηγητών (υπηρεσία) και υποτροφίες (μεταβιβαστική πληρωμή).

Το μέγεθος και η αναλογία των διάφορων δαπανών δεν είναι διαχρονικά σταθερά. Ιστορικά, οι δημόσιες δαπάνες έχουν τάση να αυξάνονται. Αυτό οφείλεται σε πολλούς παράγοντες, από τους οποίους ο κυριότερος είναι συνεχώς μεγαλύτερος ρόλος που παίζει το κράτος στην οικονομική ζωή.

(II) ΤΑ ΕΣΟΔΑ ΤΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ

Τα έσοδα του Δημόσιου Τομέα με τα οποία καλύπτονται οι δημόσιες δαπάνες προέρχονται από διάφορες πηγές, όπως είναι οι φόροι, ο δανεισμός, διάφορα έσοδα από επιβολή τελών, έσοδα από επιχειρηματική δραστηριότητα, κτλ. Οι κυριότερες πηγές εσόδων είναι οι φόροι και ο δανεισμός.

(IIA) ΦΟΡΟΙ

Οι φόροι είναι χρηματικά ποσά που οι πολίτες είναι υποχρεωμένοι να καταβάλλουν στο Δημόσιο, χωρίς ειδική αντιπαροχή του Δημοσίου που να συνδέεται άμεσα με την καταβολή του φόρου.

Οι φόροι μπορούν να διακριθούν με διάφορα κριτήρια. Έτσι, διακρίνουμε τους φόρους σε:

- α) φόρους εισοδήματος,
- β) φόρους περιουσίας και

Τόπου συνήθεια, νόμου κεφάλαιον.

Αρχαιοελληνική παροιμία

γ) φόρους δαπάνης.

Οι φόροι εισοδήματος, που λέγονται και άμεσοι φόροι, υπολογίζονται με βάση το εισόδημα του φορολογουμένου προσώπου, που μπορεί να είναι κάποιο φυσικό πρόσωπο, δηλαδή κάποιος άνθρωπος, ή κάποιο νομικό πρόσωπο, δηλαδή μια επιχείρηση, εταιρεία, κτλ.

Ο φόρος περιουσίας καταβάλλεται επί της καθαρής αξίας της περιουσίας καθώς και σε περιπτώσεις μεταβίβασης περιουσίας λόγω κληρονομιάς, δωρεάς κτλ. Οι φόροι δαπάνης είναι ποσά που πληρώνει ο αγοραστής, όταν αγοράσει το προϊόν στο οποίο επιβάλλεται φόρος και έτσι η τιμή του προϊόντος αυξάνεται. Στους φόρους δαπάνης, που λέγονται και έμμεσοι, περιλαμβάνονται και οι δασμοί, που ουσιαστικά είναι φόροι επί εισαγόμενων προϊόντων. Σε πολλά εισαγόμενα προϊόντα, τα χαρακτηριζόμενα ως πολυτελή, ο δασμός είναι πολύ μεγάλος.

Ένα άλλο κριτήριο, με βάση το οποίο μπορούν να διακριθούν οι φόροι είναι η αναλογικότητα ή μη του φόρου. Με βάση το κριτήριο αυτό οι φόροι διακρίνονται σε:

- α) αναλογικούς,
- β) προοδευτικούς, και
- γ) αντίστροφα προοδευτικούς.

Ένας φόρος λέγεται αναλογικός, όταν ο φορολογικός συντελεστής είναι ο ίδιος, ανεξάρτητα από το μέγεθος της φορολογικής βάσης. Στην περίπτωση αυτή, αν ο φορολογικός συντελεστής είναι, για παράδειγμα, 12% και το φορολογούμενο εισόδημα είναι 100, 200 και 300 ευρώ, ο συνολικός φόρος είναι 12, 24 και 36 ευρώ, αντίστοιχα. Δηλαδή, ο φόρος είναι πάντοτε η ίδια αναλογία του εισοδήματος, ανεξάρτητα από το αν το εισόδημα αυξάνεται ή μειώνεται.

Προοδευτικός φόρος είναι εκείνος του οποίου ο φορολογικός συντελεστής αυξάνεται, καθώς αυξάνεται η φορολογική βάση. Υποθέστε ότι ο φορολογικός συντελεστής του εισοδήματος για τα πρώτα 100 ευρώ είναι

ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΠΑΤΑΞΕΤΕ ΤΗ ΔΙΑΦΘΟΡΑ...

ΠΟΣΑ ΜΑΣ ΔΙΝΕΤΕ;

Λένε ότι η εξουσία διαφθείρει, αλλά το πιο σωστό είναι, ότι η εξουσία προσελκύει του διεφθαρμένους.

David Birn

8%, για τα επόμενα 100 ευρώ είναι 12% και για τα επόμενα 100 ευρώ είναι 18%. Στην περίπτωση αυτή, αν το εισόδημα είναι 100 ευρώ, ο φόρος είναι 8 ευρώ. Για εισόδημα 200 ευρώ ο φόρος είναι 8 ευρώ για τα πρώτα 100 ευρώ και 12 για τα επόμενα, δηλ. συνολικά 20 ευρώ. Για εισόδημα 300 ευρώ ο φόρος είναι 8 ευρώ για τα πρώτα 100 ευρώ, 12 ευρώ για τα επόμενα 100 και 18 ευρώ για τα τελευταία 100, δηλ. συνολικά 38 ευρώ. Το άτομο που έχει εισόδημα 100 ευρώ πληρώνει 8 ευρώ φόρο, δηλ. 8% του εισοδήματός του. Το άτομο που έχει 200 ευρώ πληρώνει 20 ευρώ φόρο, δηλ. 10% του εισοδήματός του. Τέλος, το άτομο που έχει 300 ευρώ εισόδημα πληρώνει 38 ευρώ φόρο, δηλ. 12,7% του εισοδήματός του. Βλέπουμε ότι ο φόρος είναι αυξανόμενη αναλογία του εισοδήματος, καθώς το εισόδημα αυξάνεται.

Αντίστροφα προοδευτικός φόρος είναι εκείνος του οποίου ο φορολογικός συντελεστής μειώνεται, όταν η φορολογική βάση αυξάνεται και, κατά συνέπεια, ο συνολικός φόρος είναι φθίνουσα αναλογία του εισοδήματος. Τέτοιοι φόροι δεν είναι συνηθισμένοι.

(ΙΙΒ) ΔΗΜΟΣΙΟΣ ΔΑΝΕΙΣΜΟΣ

Όπως έχουμε πει, ο δανεισμός αποτελεί σημαντική πηγή εσόδων για το Δημόσιο. Γενικά, ο δανεισμός είναι μια πηγή εσόδων στην οποία το Δημόσιο δεν μπορεί να καταφεύγει πολύ συχνά, γιατί τα δάνεια πρέπει να εξοφλούνται και να πληρώνονται και οι τόκοι. Επιπλέον, όσο αυξάνονται τα δάνεια σήμερα, τόσο θα αυξάνονται οι ανάγκες για περισσότερα έσοδα στο μέλλον (για να εξοφλούνται τα δάνεια). Αν όμως ένα δάνειο γίνεται για να χρησιμοποιηθεί σε ένα επενδυτικό έργο που αυξάνει την παραγωγικότητα της οικονομίας, όπως είναι ένα φράγμα ή μια εθνική οδός, τότε το δάνειο μπορεί να έχει θετικό τελικό αποτέλεσμα. Το Δημόσιο μπορεί να δανειστεί από άλλες χώρες, οπότε το δάνειο λέγεται εξωτερικό δάνειο, ή από πηγές του εσωτερικού, οπότε λέγεται εσωτερικό δάνειο.

4. ΚΡΑΤΙΚΟΣ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ

Ο Κρατικός Προϋπολογισμός είναι ένας λογαριασμός που περιέχει όλες τις δαπάνες που προβλέπεται να γίνουν από το Κράτος μέσα σε ένα έτος και όλα τα έσοδα που προβλέπεται να

εισπράξει το Κράτος κατά το ίδιο έτος. Ο κρατικός προϋπολογισμός δείχνει με μεγάλη λεπτομέρεια τον τρόπο με τον οποίο κατανέμονται οι δημόσιες δαπάνες στους διάφορους τομείς της οικονομίας καθώς επίσης τις πηγές από τις οποίες εισρέουν τα έσοδα προς το Δημόσιο. Η κατανομή των δημόσιων δαπανών και η επιβολή φόρων δείχνει και την οικονομική πολιτική που ακολουθεί η Κυβέρνηση, γι' αυτό και ο κρατικός προϋπολογισμός είναι μια περιεκτική και σύντομη έκφραση της ασκούμενης οικονομικής πολιτικής.

Υπάρχει μια γενική, αλλά εσφαλμένη εντύπωση ότι ο κρατικός προϋπολογισμός πρέπει να είναι ισοσκελισμένος, δηλ. τα έσοδα να είναι ίσα με τις δαπάνες σε κάθε χρονική περίοδο. Η άποψη αυτή είναι εσφαλμένη. Καμία οικονομική λογική δεν υπαγορεύει εξίσωση δαπανών και εσόδων. Ο προϋπολογισμός του Κράτους μπορεί να είναι πλεονασματικός, δηλ. τα έσοδα να υπερβαίνουν τις δαπάνες, ή ελλειμματικός, δηλ. οι δαπάνες να υπερβαίνουν τα έσοδα. Φυσικά, μπορεί να είναι ισοσκελισμένος.

Αν η οικονομία βρίσκεται σε ύφεση και η ανεργία είναι αυξημένη, τότε ο προϋπολογισμός πρέπει να είναι ελλειμματικός, γιατί η διαρροή δαπάνης που γίνεται με την επιβολή φόρων και που τείνει να μειώσει το εθνικό εισόδημα πρέπει να αντισταθμιστεί με τη δημιουργία μεγαλύτερης δαπάνης από το κράτος μέσω των δημοσίων δαπανών (π.χ. για επενδύσεις), ώστε το εισόδημα να αυξηθεί και να αποφευχθεί, όσο γίνεται, η ύφεση. Αντίθετα, σε περιόδους μεγάλης απασχόλησης και αυξανόμενων τιμών, ο προϋπολογισμός πρέπει να είναι πλεονασματικός, για να μειωθούν οι πληθωριστικές τάσεις. Σε πολλές περιπτώσεις η μείωση δαπανών, λόγω της φύσης τους, όπως, για παράδειγμα, οι δαπάνες για την παιδεία ή την εθνική άμυνα, είναι δύσκολη. Σ' αυτήν την περίπτωση η πλεονασματικότητα του προϋπολογισμού πρέπει να προέλθει από αύξηση των εσόδων.

► Συνέχεια από σελ. 4: ΤΡΟΠΟΙ ΑΝΤΙΔΡΑΣΗΣ ΣΤΗΝ ΑΥΘΑΙΡΕΣΙΑ ΤΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΤΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ

ΣΤΗΝ ΤΡΙΜΕΛΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΓΙΑ ΕΛΕΓΧΟ ΤΩΝ ΠΡΑΞΕΩΝ ΟΡΓΑΝΩΝ ΤΩΝ ΟΡΓΑΝΙΣΜΩΝ ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ (Ο.Τ.Α.) Α' ΒΑΘΜΟΥ (ΔΗΜΟΙ-ΚΟΙΝΟΤΗΤΕΣ) ΚΑΙ Β' ΒΑΘΜΟΥ (ΝΟΜΑΡΧΙΑΚΕΣ ΑΥΤ/ΣΕΙΣ)

Η Τριμελής Επιτροπή είναι αρμόδια για τις πράξεις των δημοτικών και κοινοτικών συμβουλίων και λοιπών συλλογικών οργάνων των Ο.Τ.Α. και των νομικών τους προσώπων δημοσίου δικαίου, καθώς και για τις πράξεις των δημάρχων, προέδρων κοινοτήτων και μονομελών οργάνων των ΝΠΔΔ των α' βαθμίων Ο.Τ.Α, στην έδρα κάθε Περιφέρειας συνιστάται Τριμελής Επιτροπή Εποπτείας κατά το άρθρο 177 του Δημοτικού και Κοινοτικού Κώδικα (Π.Δ. 410/95). Έργο της Επιτροπής είναι, η άσκηση ελέγχου νομιμότητας στις πράξεις των οργάνων των Ο.Τ.Α. πρώτου βαθμού που παραπέμπονται σ' αυτήν από τον Γενικό Γραμματέα Περιφέρειας, όταν διαπιστώσει ότι αυτές δεν είναι νόμιμες, καθώς και η εκδίκαση προσφυγών κατά των πράξεων αυτών.

Η Επιτροπή αποφασίζει αιτιολογημένα μέσα σε αποκλειστική προθεσμία είκοσι (20) ημερών από τη λήψη του παραπεμπτικού εγγράφου, μαζί με τα προβλεπόμενα από το νόμο δικαιολογητικά για την έκδοσή της, ακυρώνοντας την πράξη ή αποφαινόμενη ότι νομίμως εξεδόθη. Κατά των αποφάσεων της

Επιτροπής μπορεί να ασκηθεί προσφυγή στον αρμόδιο Υπουργό, για παράβαση του νόμου, μέσα σε αποκλειστική προθεσμία τριάντα (30) ημερών.

Η ΤΡΙΜΕΛΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΕΛΕΓΧΟΥ ΕΠΙ ΠΡΑΞΕΩΝ ΤΩΝ ΟΡΓΑΝΩΝ ΤΩΝ Β' ΒΑΘΜΙΩΝ Ο.Τ.Α. (Ν. 2218/94, ΑΡΘΡΟ 18 ΚΑΙ Ν. 2839/2000, ΑΡΘΡΟ 7) ΛΕΙΤΟΥΡΓΕΙ ΣΤΗΝ ΕΔΡΑ ΚΑΘΕ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ.

Η αναφορά προς την Επιτροπή πρέπει να είναι επώνυμη και υπογεγραμμένη και υποβάλλεται με τον ίδιο τρόπο όπως περιγράφεται στο παραπάνω κεφάλαιο που αφορά τον συνηγορο του πολίτη

- Με τηλεομοιοτυπία (φαξ) και μέσα σε δέκα ημέρες από τη δημοσίευση της πράξης, για τις περιπτώσεις προσβολής πράξεων των δημοτικών και κοινοτικών συμβουλίων και λοιπών συλλογικών οργάνων των Ο.Τ.Α. και των νομικών τους προσώπων δημοσίου δικαίου. και μέσα σε δεκαπέντε ημέρες, από τη δημοσίευση της πράξης, για τις περιπτώσεις προσβολής πράξεων του νομαρχιακού συμβουλίου, των νομαρχιακών επιτροπών και των διοικητικών συμβουλίων και εκτελεστικών επιτροπών των νομικών τους προσώπων.

Υποβάλλεται στην Γραμματεία της Επιτροπής που εδρεύει σε κάθε Περιφέρεια.

Το πολιτική ισότητα αποτελεί έναν από τους θεμελιώδεις όρους για την ανάπτυξη του δημοκρατικού καθεστώτος, στο οποίο η συμμετοχή των πολιτών και τα θεσμικά όργανα που εγγυώνται τα δικαιώματα των πολιτών συνδέονται.

Μπορούμε να μιλάμε για πολιτική ισότητα σε δύο διαστάσεις: επίσημη - οι πολίτες έχουν τα ίδια δικαιώματα συμμετοχής στην πολιτική ζωή ενός έθνους - και ουσιαστικής σημασίας - οι πολίτες πρέπει να έχουν τις ίδιες ευκαιρίες να ασκούν αυτά τα δικαιώματα-.

ΔΙΑΦΟΡΕΣ ΜΕΤΑΞΥ ΤΗΣ ΕΠΙΣΗΜΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΙΣΟΤΗΤΑΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΙΣΟΤΗΤΑΣ

α) Επίσημη ή Τυπική πολιτική ισότητα

Η επίσημη ή τυπική πολιτική ισότητα εγγυάται ότι όλοι οι πολίτες έχουν πρόσβαση στα ίδια πολιτικά δικαιώματα, δηλαδή ότι ο καθένας μπορεί να ψηφίσει, να είναι υποψήφιος για ένα συγκεκριμένο γραφείο, να εκφράσει τις απόψεις του χωρίς επιφυλάξεις ή να υποτιμήσει, να απαιτήσει ευθύνη από τους εκπροσώπους του και να οργανωθούν σε πολιτικά κόμματα. Ταυτόχρονα, τα θεσμικά όργανα

Τι είναι πολιτική ισότητα

να αναγνωρίζουν την πρόσβαση και την άσκηση αυτών των δικαιωμάτων από κάθε πολίτη.

β) Ουσιαστική πολιτική ισότητα

Η ουσιαστική πολιτική ισότητα αντιμετωπίζεται όταν στον τομέα της πολιτικής πρακτικής, και συνεπώς της κοινωνικής και οικονομικής, όλοι οι πολίτες έχουν τα ίδια δικαιώματα και τις ίδιες ευκαιρίες πρόσβασης στα δικαιώματα αυτά.

Οι ισχυρισμοί για την πολιτική ισότητα όλων των πολιτών είναι άμεση συνέπεια της εξέλιξης των κοινωνιών.

Η πολιτική ισότητα δεν ήταν πλέον υποβιβασμένη σε μια θεϊκή έμπνευση, όπως στον Μεσαίωνα, αλλά γεννήθηκε από τη συναίνεση των δικαιωμάτων και υποχρεώσεων κάθε ατόμου, μια έννοια που γεννήθηκε στους μεγάλους στοχαστές του Διαφωτισμού.

Η πρόκληση των σύγχρονων κοινωνιών είναι να συμβιβάσουν τις δύο διαστάσεις της πολιτικής ισότητας - επίσημης και ουσιαστικής - για την επίτευξη ενός ιδεώδους δημοκρατικού κράτους.

Οι τέσσερις θεμελιώδεις προϋποθέσεις για την επίτευξη της πολιτικής ισότητας είναι:

-Οι άνθρωποι γεννιούνται ως ίσοι πριν από το νόμο.

-Όλοι οι άνθρωποι έχουν μια αίσθηση του τι είναι σωστό και δίκαιο και είναι εξίσου πολύτιμο. Και η κοινωνία κρίνει τον κάθε άνθρωπο για τα κίνητρα των πράξεων του.

Γι' αυτό η κοινωνία είναι ο πλέον αμερόληπτος κριτής για να επιλεγούν οι πλέον κατάλληλοι, αυτοπροτεινόμενοι εκφραστές της, μεταξύ των οποίων στην συνέχεια επιλέγει ψηφίζοντας και τους καταλληλότερους.

- Όλοι οι άνθρωποι έχουν τις ίδιες ευκαιρίες να ασκήσουν τα δικαιώματά τους πριν από το νόμο.

- Τα ταλέντα και η οικονομική θέση στην οποία γεννιέται κάθε πολίτης αποτελούν μια περιστασιακή ευκαιρία στη ζωή αυτού του προσώπου, που θα έχει πάντοτε τα δικαιώματα να αποκτήσει βελτιώσεις στην κοινωνικοοικονομική του θέση.

Το κοινότερο κριτήριο για την ιεράρχηση είναι από φυσική πλευρά η ισχύς τους. Το ισχυρότερο πάνω από το ασθενέστερο. Η ισχύς στα ζώα στηρίζεται κυρίως στην ισχύ των μυών και στο μέγεθος τους. Με τον πελώριο ελέφαντα κανένα ζώο δεν τα βγάζει πέρα. Ούτε με το πανίσχυρο λιοντάρι. Αυτή η ιεράρχηση έχει σχέση με την επιβίωσή τους. Το δυνατό λιοντάρι μπορεί και σκοτώνει τα θηράματά του, ενώ ο λαγός μπορεί να τρέχει για να αποφύγει να γίνει ο ίδιος λεία των ισχυρών.

Τα ζώα έχουν δύο κύριες υποστάσεις της ύπαρξής τους, το αισθητό Εγώ τους υπεύθυνο για τις δεξιότητές τους και το νοητό, υπεύθυνο για τα συναισθηματά τους, που οδηγούν σε βούληση και πράξη. Οι άνθρωποι έχουμε αναπτυγμένη και μια τρίτη υπόσταση, το κοινωνικό Εγώ μας. Ως προς το αισθητό και το κοινωνικό Εγώ, η ιεράρχηση των ανθρώπων είναι παρόμοια με των ζώων. Υπάρχουν σημαντικές διαφορές μεταξύ μας. Αυτές όμως δεν αποτελούν ιεράρχηση πέρα από εκείνες που σχετίζονται με την επιβίωση, στο στενό τομέα των δραστηριοτήτων που σχετίζονται με αυτήν. Οι διαφορές είναι κυρίως φυσικές, εκ γενετής, κληρονομικές. Δυο μεγαλόσωμοι γονείς θα γεννήσουν πιθανώς μεγαλόσωμα παιδιά. Ως προς τα κοινωνικά Εγώ, αυτά γεννιούνται με μια κοινωνική ιεροτελεστία, αμφιδρόμια στους προγόνους μας, βάπτιση σε μας, περιτομή σε Εβραίους και Μουσουλμάνους, εγγραφή σε ληξιαρχικά μητρώα στις πολιτικές κοινωνίες. Με την κοινωνική γέννησή τους όλα τα άτομα είναι ίσα, με μια μοναδική κοινωνική ιδιότητα: είναι μέλη της κοινωνίας. Η κοινωνία όμως είναι δομημένη με ιεραρχικό τρόπο και με κύριο κριτήριο την εξουσία. Κάποιος διατάζει και άλλος εκτελεί. Αλλιώς η κοινωνία καταρρέει. Εξουσία μπορούν να προσδώσουν ποικίλα μέσα, η καταγωγή, ο πλούτος, η μόρφωση κλπ. Στους διαφορετικούς ιεραρχημένους ρόλους της κοινωνίας προσαρμόζονται βαθμιαία τα διάφορα άτομα, έτσι που κοινωνικά ιεραρχούνται.

Η ιεράρχηση μοιάζει να έρχεται σε αντίθεση με το στοιχειώδες κοινωνικό αίτημα για ισότητα. Όταν από την πρώτη μέρα της ζωής μου ζω σε συγκεκριμένο περιβάλλον, νομίζω πως αυτό είναι φυσικό και μου δημιουργεί προκαταλήψεις. Από αυτές δεν ξεφεύγουν ούτε οι σοφότεροι. Ο Αριστοτέλης ό,τι δεν μπορούσε να ερμηνεύσει, θεωρούσε ότι υπάρχει «φύση», από τη φύση του,

ΙΕΡΑΡΧΗΣΗ ΚΑΙ ΙΣΟΤΗΤΑ

και δεν μπορούμε να κάνουμε τίποτε για αυτό. Θεώρησε ότι η οικογένεια αποτελεί τη στοιχειώδη κοινωνία. Είναι φυσικό φαινόμενο, αφού τη βλέπομε και στα ζώα, όπου εξαρτάται από φυσικά αντανακλαστικά, που δημιουργούν έλξη του αρσενικού με το θηλυκό και του βρέφους με τη μητέρα. Στον άνθρωπο όμως τι γίνεται; Γεννημένος και αναθρεμμένος σε ένα περιβάλλον πατριαρχικό, θεώρησε ότι η ιεράρχηση ανάμεσα στα μέλη της οικογένειας είναι φυσική. Στην κορυφή είναι ο πατέρας που διατάζει και όλοι τον υπακούν. Ακολουθεί η μητέρα, ύστερα τα παιδιά και τελευταίοι οι δούλοι. Εξάλλου, στην κοινωνία, οι Έλληνες είναι πάνω από τους βαρβάρους. Για χιλιετίες αυτή η οικογενειακή ιεράρχηση ακολουθήθηκε. Τον τελευταίο αιώνα άρχισε να χειραφετείται η γυναίκα για να γίνει ίση με τον άντρα. Η ανάπτυξη της κοινωνίας, χάρη στον αυτοματισμό που έχει επιτευχθεί, μείωσε την αξία της μυϊκής ισχύος, στην οποίαν οι άνδρες από τη φύση τους υπερτερούν. Φυσική πνευματική διαφορά δεν υπάρχει μεταξύ των δύο φύλων, αν και αρκετοί άντρες νοσταλγοί του παρελθόντος εξακολουθούν να πιστεύουν πως οι γυναίκες υστερούν πνευματικά σε κάποιους τομείς. Καθώς όμως οι πνευματικές ικανότητες σε μεγάλο βαθμό εξαρτώνται από την παιδεία, τυχόν μειωμένες κάπου αντανακλούν διαφορετική παιδεία μεταξύ των δύο φύλων. Τώρα υπάρχει μια παρεξήγηση. Τα δύο φύλα είναι ισοδύναμα, όχι ίσα. Η γυναίκα κυοφορεί, όχι ο άντρας. Και αυτή η φυσική διαφορά επιβάλλει διαφορετικούς ρόλους στα δύο φύλα. Αυτοί όμως πρέπει να είναι ισοδύναμοι και όχι ο ένας ανώτερος από τον άλλον. Η δομή της οικογένειας έχει αλλάξει τα τελευταία χρόνια, από τότε που η γυναίκα εργάζεται σε επαγγελματικούς ρόλους ίδιους με του άντρα. Η (οικονομική) εξάρτηση της γυναίκας από τον άντρα έληξε. Και η οικογένεια οδηγείται στην παρακμή. Αν εγώ εργάζομαι στην Αθήνα, αλλά η γυναίκα μου στη Θεσσαλονίκη, πώς να διατηρηθεί η οικογένειά μας; Η

οικογένεια όμως εξακολουθεί να είναι το φυτώριο όπου αναπτύσσονται τα παιδιά και η ομαλή εξέλιξή τους χρειάζεται και τους δύο γονείς, καθώς για αυτά η οικογένεια αποτελεί το πρότυπο της κοινωνίας και η κοινωνία αποτελείται από τα δύο φύλα κατά 50% το καθένα. Αν πραγματικά θέλει η κοινωνία να διατηρηθεί και να διατηρήσει τις παραδόσεις της που αποτελούν και την ταυτότητά της, οφείλει να προσαρμόσει τη νομική δομή της σύμφωνα με τις αναγκαστικές τάσεις που έχουν επιβληθεί. Οι νόμοι π.χ. πρέπει να δίνουν πρόνοια στη δυνατότητα για εργασία στον ίδιο τόπο των δύο μελών ενός ζευγαριού.

Η ιεράρχηση των ρόλων της κοινωνίας που αναγκαστικά υπάρχει υφίσταται μόνο στο επαγγελματικό ωράριο των μελών της. Ο προϊστάμενος δίνει εντολές και ο υφιστάμενος εκτελεί. Έξω όμως από το επαγγελματικό ωράριο, στον ελεύθερο χρόνο καθενός, αυτή η ιεράρχηση δεν ισχύει. Πέρα από το χώρο και το χρόνο της εργασίας, ο επαγγελματικά προϊστάμενος δεν έχει καμιά δικαιοδοσία στον υφιστάμενο. Στο μη επαγγελματικό χρόνο ανήκει και το πολιτικό ωράριο. Αυτό επιτρέπει σε όλα τα μέλη της κοινωνίας να έχουν ισηγορία, ισοπολιτεία, ισονομία, την επιδιωκόμενη ισότητα. Ο ένας άρχοντας που είναι απαραίτητος για την ενότητα της κοινωνίας, μπορεί να αλλάζει τακτικά και μάλιστα με κλήρωση όλων των πολιτών, οπότε δεν αίρεται η ισότητα. Εδώ υπάρχει σύγχυση που την είχε παρατηρήσει ο Σταγειρίτης. «Οί μὲν ὅτι ἔαν κατὰ τι ἴσοι ὦσιν, ὄλως ἴσοι νομίζουσιν εἶναι οἱ δ' ὅτι, ἔαν κατὰ τι ἄνισοι, πάντων ἄνισων ἀξιοῦσιν ἑαυτοῦς.» Κάποιοι νομίζουν πως επειδή είναι σε κάτι ίσοι, είναι ίσοι σε όλα και άλλοι ότι επειδή σε κάτι είναι ἄνισοι, αξιώνουν να είναι ἄνισοι σε όλα. Η διαφορά μεταξύ Ελλήνων και «βαρβάρων», ἔδινε ἕνα αἶσθημα ανωτερότητας στους Έλληνες. Ἰδίως ὅμως μετὰ τη μακρόχρονη σκλαβιά μας στους Οθωμανούς, αντικαταστάθηκε ἀπὸ ἕνα αἶσθημα κατωτερότητας. Θεωρούμε πως ὁ,τι κάνουν και εἶναι οἱ «πολιτισμένοι» λαοί, εἶναι ἀνώτερο ἀπὸ ἐμὰς και ἀπὸ ὁ,τι κάνομε. Ολέθριο. Εξακολουθοῦμε να ἔχομε και να μπορούμε να διαμορφώνουμε ἰδιαίτεροτητα που δεν ἔχουν εκείνοι, ἔτσι που ἡ σχέση μας μαζί τους να μπορεί να γίνει ἰσοδύναμη, συμπληρωματική και ὄχι μιμητική ἢ υποτακτική. Μπορούμε!

ΑΝΟΙΧΤΗ ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗ: Ένα νέο κοινωνικό συμβόλαιο σε αναμονή

Ήταν ένα γεγονός που δεν απασχόλησε τα ΜΜΕ μέσα στον Ιανουάριο 2015, εκπρόσωποι της κεντρικής κυβέρνησης, υπάλληλοι της Βουλής, κινήσεις πολιτών και εκπρόσωποι της Κοινωνίας των Πολιτών, της επιχειρηματικής και επιστημονικής κοινότητας συναντηθήκαμε στο Γκάζι για να συστήσουμε το Ελληνικό Φόρουμ για την Ανοιχτή Διακυβέρνηση (Open Government Partnership). Η πρωτοβουλία υποστηρίζεται από κυβερνήσεις και μη κερδοσκοπικούς οργανισμούς, ενθαρρύνοντας μεταρρυθμίσεις διαφάνειας, λογοδοσίας και ενθάρρυνσης της συμμετοχής των πολιτών στην αξιολόγηση και συνδιαμόρφωση πολιτικών, της νομοθεσίας, των κοινωνικών υπηρεσιών κ.α.

Όλα αυτά δεν προέκυψαν στο κενό. Υποστηρίζονται από μια μικρή μεν, στιβαρή δε κοινότητα που προωθεί την ανοιχτή διακυβέρνηση ως μέσο πίεσης και παροχής τεχνονομίας προς την ελληνική δημόσια διοίκηση, ώστε αυτή να εκσυγχρονιστεί, να λογοδοτεί, να συνεργάζεται και να 'ακούει' τον πολίτη και τις επιχειρήσεις και να τους δίνει το δικαίωμα να συμμετέχουν ουσιαστικά στις πολιτικές της.

Ήδη, η ανοιχτή διακυβέρνηση εφαρμόζεται σε όλες τις βαθμίδες διακυβέρνησης, σε ανεπτυγμένες και αναπτυσσόμενες χώρες: καταγγελίες κρουσμάτων διαφθοράς, λογοδοσία της πολιτικής δραστηριότητας και του οικονομικού χρήματος, συνδιαμόρφωση νομοθετικών αποφάσεων, αξιολόγηση δημοτικών ή περιφερειακών υπηρεσιών, αξιοποίηση δημόσιων δεδομένων για ψηφιακές - και μη εφαρμογές που διευκολύνουν την καθημερινότητα των πολιτών (μεταφορές, τουρισμός, περιβαλλοντική προστασία). Η συμμετοχή των πολιτών βοηθά δημάρχους και τοπικούς κυβερνήτες να αξιολογούν την απόδοση των υπηρεσιών τους, να συνεργάζονται με μη κυβερνητικούς οργανισμούς για να καταπολεμήσουν κοινωνικά προβλήματα, να συντηρούν τις αστικές υποδομές σε υποβαθμισμένες γειτονιές.

Στην Ελλάδα, με ανοιχτά τα μέτωπα βασικών μεταρρυθμίσεων, η ανοιχτή διακυβέρνηση ακούγεται ως ένα μεταφυσικό όραμα που αφορά λίγους και σίγουρα μόνο όσους είναι εξοικειωμένοι με τις νέες τεχνολογίες. Δεν είναι όμως έτσι. Υπό προϋποθέσεις, μια ολοκληρωμένη πολιτική ανοιχτής διακυβέρνησης μπορεί να αλλάξει τους όρους του παιχνιδιού υπέρ του (ενημερωμένου) πολίτη και να λειτουργήσει ευεργετικά για την αναποτελεσματική ελληνική δημοσια διοίκηση, εξοικονομώντας εργατάρες και χρήματα. Ταυτόχρονα παρέχει εργαλεία στους πολίτες να κατανοούν και να 'φωτίζουν' πτυχές της εκτελεστικής, νομοθετικής και δικαστικής εξουσίας (πχ δημόσια οικονομικά, αρμοδιότητες, νομοθεσία, πρόοδος έργων κ.α.), κατακτώντας το δικαίωμα να ελέγχουν και να κρίνουν συστηματικά εκλεγμένους και μη, δημόσιους λειτουργούς.

Πώς θα το πετύχουμε;

Τόσο το Ελληνικό Κοινοβούλιο, όσο και η δικαστική εξουσία έχουν ανάγκη τις εφαρμογές της αξιολόγησης και της λογοδοσίας. Για παράδειγμα, η καλή νομοθέτηση, βασική αρχή της ανοιχτής διακυβέρνησης, παρόλο που έχει θεσπιστεί με νόμο στην Ελλάδα (4048/2012), καταργείται κάθε φορά που άσχετες, δυσνόητες, ενίοτε χαριστικές και της τελευταίας στιγμής τροπολογίες συνοδεύουν σχέδια νόμου στο Κοινοβούλιο ή οι

άπειρες πράξεις νομοθετικού περιεχομένου και τα προεδρικά διατάγματα αντικαθιστούν συντριπτικά το νόμο. Αποτελεί κοινή πρακτική τα αποτελέσματα των διαβουλεύσεων κάθε σχεδίου νόμου να μην είναι σαφή, ενώ απουσιάζουν πλήρως εκθέσεις κοινωνικών και οικονομικών συνεπειών για κάθε νομοθέτημα που εισάγεται. Έτσι κανείς δε γνωρίζει και δε μετρά το αποτέλεσμα των πολιτικών του. Επιπλέον, η κωδικοποίηση της νομοθεσίας έχει αποτελέσει διακαή πόθο αρκετών κυβερνήσεων, χωρίς αποτέλεσμα. Το ίδιο και η απλοποίηση, επικαιροποίηση και δωρεάν διάθεση της νομοθεσίας και των δικαστικών αποφάσεων προς όλους, είναι προς όφελος της κεντρικής διοίκησης, των πολιτών, των νομικών, των δικαστών και φυσικά, των επιχειρήσεων που ζουν σε μια διαρκή ανασφάλεια δικαίου στην Ελλάδα.

Δεύτερο, η ανοιχτή διακυβέρνηση μπορεί κυριολεκτικά να ανθίσει στους Δήμους και στις Περιφερειακές Διοικήσεις. Δεδομένων του μικρότερου μεγέθους της περιφερειακής και τοπικής αυτοδιοίκησης σε σχέση με τα δαιδαλώδη υπουργεία και τους φορείς τους αλλά και του πλήθους των υπηρεσιών που παρέχουν καθημερινά στους πολίτες λόγω Καλλικράτη, αρκετές από τις ιδέες και καλές πρακτικές μπορούν να εφαρμοστούν πιλοτικά σε δήμους και Περιφέρειες, ώστε και να δοκιμασθεί η χρησιμότητά τους.

Τρίτο, η ανοιχτή διακυβέρνηση είναι η απάντηση στη διαρκώς μειούμενη εμπιστοσύνη των πολιτών στους θεσμούς και στο διάχυτο αντισυστημισμό. Η εμπειρία μας (από το Vouliwatch.gr) μας γεμίζει αισιοδοξία ότι η παροχή υπεύθυνης γνώσης, δεδομένων αλλά και εργαλείων που υπηρετούν την άσκηση ελέγχου στην εξουσία αγκαλιάζονται από τους πολίτες και αλλάζουν τη σχέση τους με τη νομοθετική εξουσία. Το γεγονός ότι το ελληνικό Vouliwatch έχει περισσότερους 'επισκέπτες' από το αντίστοιχο γαλλικό, αποδεικνύει ότι υπάρχει έντονο κοινωνικό ενδιαφέρον για αντίστοιχες πρωτοβουλίες.

Τέταρτο, ας μην ξεχνάμε ότι το Ελληνικό Δημοσιο δεν απέκτησε ποτέ κουλτούρα ανοιχτότητας. Το αντίθετο μάλιστα, αφού δημιούργησε χιλιάδες σιλό αναξιοποίητης πληροφορίας και περιττών διαδικασιών. Για αυτό και μια μονόπλευρη στρατηγική πίεσης εκ μέρους της Κοινωνίας των Πολιτών θα συναντά τοίχους και εμπόδια, που οφείλονται συχνά σε άγνοια και φοβικότητα των δημοσίων λειτουργών απέναντι στο καινούριο, αλλά και σε έλλειψη πολιτικής βούλησης. Για αυτό και η δημιουργία του παραπάνω Φόρουμ, όπου δημόσιος, ιδιωτικός τομέας και Κοινωνία των Πολιτών καλούνται να συνεργαστούν, δημιουργεί ένα νέο περιβάλλον διαλόγου, αλληλοκατανόησης και γόνιμης πίεσης, που θα είναι ωφέλιμη και για τους έντιμους, συνεπείς και εργατικούς υπαλλήλους του Δημοσίου τομέα. Είναι ευκαιρία λοιπόν, τόσο για την κυβέρνηση, όσο και για τη νέα Βουλή να συνεργαστούν στενά με το Φόρουμ για την Ανοιχτή Διακυβέρνηση, να αγκαλιάσουν τις αξίες και τις πρακτικές του διεθνούς αυτού κινήματος, ως το βασικό τους όπλο ενάντια στη διαπλοκή, τη διαφθορά, την κακοδιοίκηση και τις κοινωνικές αδικίες που αυτές παράγουν. Τα θετικά αποτελέσματα μιας τέτοιας συνεργασίας θα γίνουν σύντομα εμφανή τόσο στην ποιότητα της δημοκρατίας και στην καθημερινότητα όλων μας.

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΒΛΑΧΟΣ

Μάρτυρας δημοσίου συμφέροντος

Μάρτυρας δημοσίου συμφέροντος (είναι ένα πρόσωπο που συμβάλλει ουσιαστικά με τις πληροφορίες που παρέχει στις Αρχές, χωρίς ωστόσο να είναι το ίδιο εμπλεκόμενο και χωρίς να έχει ιδίον όφελος στην αποκάλυψη και δίωξη υποθέσεων. Οι υποθέσεις μπορεί να αφορούν δωροδοκία ή δωροληψία πολιτικών αξιωματούχων, δωροδοκία ή δωροληψία υπαλλήλου, δωροδοκία ή δωροληψία δικαστικών λειτουργών, εμπορία επιρροής μεσαζόντων και τις συναφείς με αυτές πράξεις. Ένας μάρτυρας δημοσίου συμφέροντος αποκάλυπτε κάθε μορφή πληροφορίας που θεωρείται παράνομη, ανήθικη ή δεν είναι σύμφωνη με τους κανονισμούς ενός οργανισμού.

ΕΣΩΤΕΡΙΚΑ - ΕΞΩΤΕΡΙΚΑ

Οι μάρτυρες δημοσίου συμφέροντος ξεσκεπάζουν πληροφορίες είτε εσωτερικά είτε εξωτερικά. Εσωτερικά, μπορούν να κάνουν γνωστές τις καταγγελίες μέσα στον οργανισμό και σε όσους δουλεύουν σε αυτό. Ωστόσο μπορούν να καταγγείλουν και εξωτερικά, δηλαδή να φέρουν στο φως απόρρητες πληροφορίες μέσω ενός τρίτου μέρους, εκτός από τον κατηγορούμενο οργανισμό. Επιπλέον, μπορούν να φτάσουν και να δώσουν στοιχεία στα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης, την κυβέρνηση, τις δυνάμεις επιβολής του νόμου ή σε όσους έχουν σχέση με τον κατηγορούμενο οργανισμό.

ΝΟΜΙΚΗ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ

Η νομική προστασία διαφέρει από χώρα σε χώρα και εξαρτάται από τη χώρα που έγινε η αποκάλυψη των πληροφοριών και από τον τρόπο που αποκάλυφθηκαν και δημοσιοποιήθηκαν οι πληροφορίες. Πολλές χώρες έχουν θεσπίσει νόμους που παρέχουν προστασία στους μάρτυρες δημοσίου συμφέροντος ως μέρος των νόμων για την ελευθερία του λόγου, την καταπολέμηση της διαφθοράς και το εργατικό δίκαιο. Το 2008, το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων αποφάνθηκε πως η αποκάλυψη απόρρητων πληροφοριών δημοσίου συμφέροντος προστατεύεται ως ελευθερία του λόγου.

ΣΥΓΧΡΟΝΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ ΓΙΑ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ

Οι μάρτυρες δημοσίου συμφέροντος που ρισκάρουν με τις πληροφορίες που αποκαλύπτουν, χρησιμοποιούν μεθόδους κρυπτογράφησης και λογισμικό ανώνυμου περιεχομένου για να προστατεύσουν την ταυτότητά τους. Το πιο διαδεδομένο λογισμικό που χρησιμοποιείται για ανώνυμη επικοινωνία είναι το Tor.

ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Ο όρος «μάρτυρας δημοσίου συμφέροντος» είναι ελληνικός νομικός όρος που ορίζεται σύμφωνα με το άρθρο 47 του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας. Ο χαρακτηρισμός ενός ατόμου ως μάρτυρα δημοσίου συμφέροντος γίνεται με πράξη του κατά τόπον αρμόδιου Εισαγγελέα Πλημμελειοδικών ή του Εισαγγελέα Εγκλημάτων Διαφθοράς, ύστερα από έγκριση του Αντεισαγγελέα του Αρείου Πάγου.

Για τη νομική προστασία των μαρτύρων δημοσίου συμφέροντος έχει θεσπιστεί ο νόμος Ν. 4254/2014 (ΦΕΚ Α'85/7.4.2014) για την προστασία των προσώπων που καταγγέλλουν πράξεις διαφθοράς με σκοπό την ενθάρρυνση αποκάλυψης πληροφοριών και την καταπολέμηση της διαφθοράς.

ΣΔΙΤ: Η Συντριβή του Δημοσίου συμφέροντος από τον Ιδιωτικό Τομέα

Καμία αμφιβολία δεν αφήνει η έρευνα για τα αποτελέσματα από τις «Συμπράξεις Δημοσίου και Ιδιωτικού Τομέα», όπως ξεκίνησαν να υλοποιούνται στην Ελλάδα, τα τελευταία 15 χρόνια, σε ό,τι αφορά τις καταστροφικές επιπτώσεις τους στο δημόσιο συμφέρον. Συγκεκριμένα:

1. Οι ΣΔΙΤ δεν εγγυώνται την ταχεία υλοποίηση ενός έργου. Η υλοποίηση ενός έργου, όπως έδειξε το παράδειγμα με την επανεκκίνηση της κατασκευής των αυτοκινητοδρόμων και των σχολείων, συνταράται από την ύπαρξη των άριστων συνθηκών που περιγράφονται στην προκήρυξη. Στο υπαρκτό ενδεχόμενο εμφάνισης πραγματικών περιπλοκών συνθηκών εμφανίζονται οι γνωστές καθυστερήσεις.

2. Οι ΣΔΙΤ δεν εξασφαλίζουν την ποιότητα ενός έργου. Το παράδειγμα τόσο των μονάδων των απορριμμάτων όσο και των σχολείων δείχνουν ότι οι αυστηροί κανόνες εκτέλεσης ενός έργου ΣΔΙΤ δεν εγγυώνται ότι αυτό θα ενταχθεί και θα υπηρετήσει το ευρύτερο πλαίσιο· τις παιδαγωγικές αρχές ή την μείωση των απορριμμάτων. Η ποιότητα οφείλει να αξι-

ολογείται συνολικά κι όχι με κριτήριο την αντοχή των τοιχωμάτων στο χρόνο.

3. Οι ΣΔΙΤ δεν επιμερίζουν αναλογικά, πολύ περισσότερο δεν μεταφέρουν τον κίνδυνο στην πλευρά του ιδιώτη. Η διακοπή των εργασιών στους αυτοκινητοδρόμους, με αφορμή την μείωση της κίνησης, και η επανεκκίνηση με αυξημένο κόστος και μειωμένο έργο, με την επίκληση έκτακτων περιστάσεων, σήμανε την μετακλίση όλου του κινδύνου στην πλευρά του κράτους, δηλαδή των φορολογουμένων.

4. Οι ΣΔΙΤ δεν συνάδουν με τον «ελεύθερο ανταγωνισμό». Η υποχρέωση επίτευξης κλίμακας ώστε να μπορεί να υπαχθεί στις απαραίτητες διαδικασίες του ν. 3389/2005 και η ενοποίηση διαφορετικών σταδίων παραγωγής από τον σχεδιασμό μέχρι την συντήρηση εξ ορισμού αποκλείει τη συμμετοχή των μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων, περιορίζοντας τον όποιον ανταγωνισμό στις μονοπωλικές επιχειρήσεις κάθε κλάδου.

5. Οι ΣΔΙΤ απειλούν τις εργασιακές σχέσεις και το επίπεδο αμοιβών. Το

προσωπικό που εργάζεται στα σχολεία από την καθαριότητα μέχρι τη φύλαξη και στις μονάδες απορριμμάτων έχει υπαχθεί σε ένα νέο ντε φάκτο εργασιακό καθεστώς με μειωμένες μισθούς και χειρότερους όρους εργασίας πλήρους ελαστικοποίησης και προσωρινότητας σε σύγκριση με άλλους συναδέλφους τους.

6. Οι ΣΔΙΤ βλάπτουν το κράτος δικαίου. Προσπερνώντας την τακτική δικαιοσύνη για την επίλυση τυχόν διαφορών μεταξύ των τριών μερών κι αναθέτοντας την σε διαιτησία που στο όνομα της εμπιστευτικότητας θα λειτουργεί αδιαφανώς, δημιουργείται ένα δίκαιο δυο ταχυτήτων και νησίδες απόδοσης δικαίου όπου οι διαφορές επιλύονται μονίμως κατ' εξαίρεση του ισχύοντος νομικού πλαισίου.

7. Οι ΣΔΙΤ δεν αποτρέπουν τα φαινόμενα διαφθοράς. Το παράδειγμα του οδοφωτισμού και τα περιστατικά που ανέδειξαν οι ευρωπαίοι ελεγκτές με τις αποσύρσεις εταιρειών στα τελευταία στάδια της διαγωνιστικής διαδικασίας στα μεγάλα οδικά έργα έδειξαν ότι οι ΣΔΙΤ αποτελούν ένα ακόμη ευνοϊκό πεδίο αδιαφάνειας και

υπόγειων συναλλαγών μακριά από το δημόσιο έλεγχο.

8. Οι ΣΔΙΤ αποτελούν απειλή για το περιβάλλον. Οι μονάδες απορριμμάτων είναι το πιο χαρακτηριστικό παράδειγμα, αλλά δεν είναι το μόνο. Οι αυτοκινητόδρομοι προκαθορίζουν ένα μοντέλο μετακινήσεων που διευκολύνει και προϋποθέτει την κατοχή ιδιωτικού αυτοκινήτου ή μοτοσυκλέτας ενώ αποκλείει τις επενδύσεις στους σιδηροδρόμους, που έχουν μικρό αποτύπωμα σε αέρια θερμοκηπίου.

9. Οι ΣΔΙΤ δεν εγγυώνται το δημόσιο συμφέρον. Οι ΣΔΙΤ έχουν εξελιχθεί σε σημείο συνάντησης ενός κράτους ασυνήθιστα γενναιοδωρου οικονομικά και επινοητικού θεσμικά, αντίθετα με τον τρόπο που συμπεριφέρεται απέναντι στους εργαζόμενους, κι ενός ιδιωτικού τομέα σκανδαλώδως κρατικοδίαιτου που εθίζεται να λειτουργεί με εξασφαλισμένες προσόδους για 30 χρόνια μετά, σε βάρος των κοινωνικών αγαθών, όπως είναι το δικαίωμα στην παιδεία και οι μετακινήσεις!

ΛΕΩΝΙΔΑΣ ΒΑΤΙΚΙΩΤΗΣ

Η γραφειοκρατία είναι αναγκαία στη λειτουργία της δημόσιας διοίκησης αλλά μπορεί να περιοριστεί

Πρόκειται για τρόπο οργάνωσης όπου η διαδικασία δράσης και λήψης αποφάσεων ακολουθεί αυστηρά καθορισμένους τύπους, κανόνες και τη νομοθεσία.

Με πιο απλά λόγια πρόκειται για ένα ορθολογικό τρόπο οργάνωσης τον οποίο δεν ακολουθούν μόνο οι δημόσιες διοικήσεις αλλά και όλοι σχεδόν οι μεγάλοι ιδιωτικοί οργανισμοί (τράπεζες, πανεπιστήμια, πολυεθνικές επιχειρήσεις, κλπ), με πλεονεκτήματα και μειονεκτήματα. Στις μέρες μας ο όρος γραφειοκρατία χρησιμοποιείται με αρνητικό περιεχόμενο σε παγκόσμια κλίμακα, με στόχο να ασκηθεί κριτική, κυρίως στις κρατικές υπηρεσίες, των οποίων οι διαδικασίες χαρακτηρίζονται από υπερβολική πολυπλοκότητα, χαρτοβασιλείο, αδιαφάνεια, νομικισμό, αναποτελεσματικότητα, αυθαιρεσία, με αποτέλεσμα να προκαλείται καθυστέρηση ή αδράνεια στο έργο της διοίκησης.

Ότι ο δημόσιος τομέας παρουσιάζει προβλήματα και δυσκαμψία και χρειάζεται συνεχή εκσυγχρονισμό, βελτίωση των διαδικασιών του και του προσωπικού του είναι γεγονός αναντίλεκτο. Από την άλλη όμως, δεν μπορεί να εργάζεται με την ευελιξία μιας μικρής ιδιωτικής επιχείρησης, διότι οι αρχές της νομιμότητας, της διαφάνειας, της λογοδοσίας, της αιτιολογίας των διοικητικών πράξεων και άλλων αρχών δημόσιας διοίκησης, θέτουν περιορισμούς στη δράση της δημόσιας διοίκησης, προκαλούν καθυστερήσεις και βέβαια αυξημένο κόστος.

Η δημόσια διοίκηση δεν έχει ως κύριο σκοπό

την αποδοτικότητα και την αποτελεσματικότητα, αλλά την αντικειμενική εφαρμογή του νόμου, την εξυπηρέτηση των πολιτών και την προαγωγή του δημοσίου συμφέροντος. Το θεσμικό περιβάλλον της Δημόσιας Διοίκησης περιλαμβάνει το σύνολο των συνταγματικών επιταγών, τους κανόνες του κοινοτικού και του διεθνούς δικαίου, καθώς και τους λοιπούς κανόνες δικαίου που θεσπίζονται από τη Βουλή. Η απόλυτη υποταγή των διοικητικών οργάνων στους κανόνες αυτούς είναι αδιαπραγμάτευτη, αποτελεί δε τον θεμελιακό πυρήνα των σχέσεων που αναπτύσσει η Δημόσια Διοίκηση με το θεσμικό περιβάλλον της. Οι αρχές της νομιμότητας, της διαφάνειας, της λογοδοσίας, της αιτιολογίας των διοικητικών πράξεων και άλλων αρχών δημόσιας διοίκησης, θέτουν περιορισμούς στη δράση της, προκαλούν καθυστερήσεις και βέβαια αυξημένο κόστος.

Από την άλλη δεν πρέπει να αφήνεται, με πρόσημα των πιο πάνω δεσμεύσεων, να «νίγεται» στις διαδικασίες και να καθίσταται αναποτελεσματική. Και ακριβώς πολλά από τα μειονεκτήματα της γραφειοκρατίας δεν καταπολεμούνται ούτε με τη μείωση του ρόλου του κράτους, ούτε με τις ιδιωτικοποιήσεις, ούτε με την κατάργηση της μονιμότητας, των δημόσιων λειτουργιών που εισηγούνται μερικοί, αλλά με καλύτερο μάνατζμεντ των υποθέσεων τους και μεγαλύτερη αξιοποίηση της τεχνολογίας.

Η καλύτερη λύση, όπως έχει ήδη αποδείξει η ζωή είναι η εφαρμογή της ηλεκτρονικής διακυβέρνησης (e-government)

Σκοπός της ηλεκτρονικής διακυβέρνησης είναι η μέσω του ίντερνετ γρηγορότερη, φθηνότερη και καλύτερη εξυπηρέτηση του πολίτη και των επιχειρήσεων, η βελτίωση των δημόσιων υπηρεσιών μέσω της μείωσης του γραφειοκρατικού φόρτου, η μείωση της διαφθοράς, καθώς και η ενίσχυση των δημοκρατικών διαδικασιών και των διαδικασιών στήριξης των δημόσιων πολιτικών.

Όμως η ηλεκτρονική διακυβέρνηση είναι ένας τρόπος διαχείρισης των διαδικασιών, που προβλέπονται από πολιτικές αποφάσεις κυρίως.

Αν οι πολιτικές αποφάσεις τροφοδοτούν την ανισότητα, την αυθαιρεσία, την μεροληψία τότε η ηλεκτρονική διακυβέρνηση το μόνο που μπορεί να κάνει είναι η πιο γρήγορη εφαρμογή και εκτέλεση όλων αυτών των πολιτικών αποφάσεων.

Επιτελικό κράτος στην υπηρεσία των ιδιωτικών συμφερόντων

Όταν γίνεται συζήτηση για το λεγόμενο επιτελικό κράτος είναι ξεκάθαρο ότι αποκρύπτεται ο ταξικός χαρακτήρας των πολιτικών που υπηρετεί στις σημερινές συνθήκες και μεταφέρεται το πεδίο της συζήτησης στον τρόπο της στελέχωσης των υπηρεσιών της Δημόσιας Διοίκησης, στον έλεγχο των λειτουργιών της και στη διαφάνεια των αποφάσεων και των πράξεών της, πράγματα για τα οποία δεν είμαστε αδιάφοροι και αποτελούν στοιχειώδεις λειτουργίες στις σημερινές συνθήκες της ψηφιακής εποχής και σε καμία περίπτωση δεν αποτελούν στοιχείο μιας ουσιαστικής πολιτικής που θα πρέπει να παρουσιάζεται μάλιστα ως πραγματική μεταρρυθμιστική τομή, πολύ περισσότερο που ταυτόχρονα βλέπουμε τη συγκέντρωση εξουσιών στο γραφείο του πρωθυπουργού!

Αποκρύπτουν όμως τον πραγματικό στόχο, σχετικά με το επιτελικό κράτος, που δεν είναι άλλος από την παραμονή και ενίσχυση κυρίως των υπηρεσιών που ασκούν δημόσια εξουσία, καθώς και των κατασταλτικών του μηχανισμού, για να διεκπεραιώνει και να υλοποιεί γρήγορα και αποτελεσματικά τις απαιτήσεις των μεγάλων οικονομικών συμφερόντων. Ταυτόχρονα, προωθούν τη διαμόρφωση μιας ανώτατης υπηρεσιακής ιεραρχίας, ξεκομμένης από το βασικό σώμα των εργαζομένων στο Δημόσιο, με ειδικές

αμοιβές και προνόμια, όπου με θέρμη και ζήλο θα υπηρετεί αυτές τις στοχευμένες πολιτικές. Δεν είναι, εξάλλου, τυχαίο ότι ταυτόχρονα το κράτος αποσύρεται από την άσκηση δημόσιων πολιτικών στους τομείς της Υγείας, της Παιδείας και της Κοινωνικής Πρόνοιας, του Περιβάλλοντος και του Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων, της Υποστήριξης, της Συντήρησης και της Φύλαξης των υποδομών του από το ίδιο και τους ΟΤΑ, της Διαχείρισης των Απορριμμάτων κλπ. Οι εργαζόμενοι και ο ελληνικός λαός δεν υποφέρουν μόνο από την αδιαφάνεια και την αναξιοκρατία. Υποφέρουν και από ένα κράτος που υπερφορολογεί τους αδύναμους και κάνει τα στραβά μάτια ή φοροαπαλλάσσει το μεγάλο κεφάλαιο.

Υποφέρουν, γιατί, για την μόρφωση των παιδιών τους, πρέπει να καταβάλουν πολλαπλάσια απ' αυτά που παρέχει το κράτος.

Υποφέρουν, γιατί δεν μπορούν να ζήσουν αξιοπρεπώς από τη δουλειά τους, γιατί είναι άνεργοι και γιατί οι νέοι και οι νέες μεταναστεύουν στον εξωτερικό για να βρουν μια δουλειά για να ζήσουν.

Γνωρίζουν επίσης καλά οι εργαζόμενοι και οι συνταξιούχοι ότι, στην περίοδο της οικονομικής κρίσης, που αυτοί υπέστησαν τη βίαιη μείωση των μισθών και των συντάξεών τους και βρέθηκαν στην ανεργία, αυτό έγινε για να διασωθούν οι τράπεζες

και να διασφαλιστούν τα κέρδη και τα προνόμια της οικονομικής ολιγαρχίας της χώρας μας.

Εξανίστανται ακόμα όταν η δικαιοσύνη ρίχνει στα μαλακά τους εκπροσώπους της οικονομικής και πολιτικής ελίτ της χώρας μας, καθώς και τα όργανά τους (βλέπε αποφυλάκιση Κορκονέα) ή όταν γίνεται «βιομηχανία» έκδοσης αποφάσεων που χαρακτηρίζουν ως παράνομες και καταχρηστικές όλες τις απεργίες των εργαζομένων.

Αγανακτούν όταν δεν γίνεται κουβέντα για τις στρατιές των αποσπασμένων και των μετακλητών υπαλλήλων και συμβούλων, που παρασιτούν στις αυλές της εξουσίας, αλλά και για τα οικονομικά και άλλα προνόμια του πολιτικού προσωπικού που στοχεύουν στην δημιουργία μιας ειδικής κάστας με ιδιαίτερα προνόμια που προσκολλάται κάθε φορά στα κόμματα εξουσίας.

Είναι απέναντι σε μια κυβέρνηση, που ανακάλυψε ότι, για τα κακώς κείμενα της Τοπικής Αυτοδιοίκησης, φταίει ακόμα και αυτή η κουτσουρεμένη απλή αναλογική και όχι η υποστελέχωση και αποχρηματοδότησή της. Γι' αυτό, υποβαθμίζει την εξουσία των Δημοτικών και Περιφερειακών Συμβουλίων, ενισχύει των αποφασιστικό ρόλο των επιτροπών Δήμων και Περιφερειών.

Από το Μ.Ε.Τ.Α.

Οι ανεξάρτητες αρχές στη σύγχρονη δημοκρατία Ανεξάρτητες Αρχές, Γιατί;

Η συνταγματική καθιέρωση των αρχών και η υπαγωγή τους σε κοινοβουλευτικό έλεγχο σημαίνει και τη δημοκρατική τους νομιμοποίηση; Είναι προφανές ότι δεν τίθεται ζήτημα άμεσης δημοκρατικής νομιμοποίησης, αφού τα μέλη των αρχών δεν εκλέγονται απευθείας, αλλά από την «κοινοβουλευτική γριστοκρατία» που είναι η διάσκεψη των προέδρων της Βουλής. Είναι, λοιπόν, μόνον έμμεση η νομιμοποίηση των Αρχών, κατά τρόπο ανάλογο με εκείνη των δικαστών. Σε κάθε όμως περίπτωση, για τις ανεξάρτητες Αρχές προέχει, όπως και για τους δικαστές, όχι η δημοκρατική τους νομιμοποίηση αλλά η διασφάλιση του κράτους δικαίου και, κατεξοχήν, ο σεβασμός των ατομικών δικαιωμάτων και ελευθεριών που θεσπίζουν για τον καθένα το Σύνταγμα και η ΕΣΔΑ. Είναι, εξ άλλου, αξιοσημείωτο ότι οι Αρχές με ελεγκτικές αρμοδιότητες που εκδίδουν εκτελεστές πράξεις, επιβάλλουν κυρώσεις και κατά των κυβερνητικών οργάνων, τα οποία δικαιούνται να επιδώσουν δικαστικά την ακύρωση των εις βάρος τους αποφάσεων.

Πώς, όμως, οδηγήθηκε το πολιτικό σύστημα στην αποδοχή των υβριδικών μορφωμάτων που είναι οι ανεξάρτητες Αρχές; Και πώς, τελικά, εισέπραξαν την ύπαρξη και τη λειτουργία τους, τόσο το ίδιο το σύστημα, όσο και οι διοικούμενοι;

Ας ξεχωρίσουμε, στο σημείο αυτό, δύο κατηγορίες αρχών:

- Εκείνες που σχετίζονται με την εύρυθμη και αποτελεσματική λειτουργία και στελέχωση της διοίκησης, με τρόπο που να διασφαλίζει τα δικαιώματα των διοικουμένων.

- Εκείνες που σχετίζονται κυρίως με τη λειτουργία της παγκοσμιοποιούμενης αγοράς και με τις τεχνολογικές εξελίξεις, διασφαλίζοντας παράλληλα τα ατομικά δικαιώματα που συνιστούν τον πυρήνα του αντικειμένου τους.

Στην πρώτη κατηγορία κατατάσσονται ο Συνήγορος του Πολίτη και το ΑΣΕΠ. Στη δεύτερη, το ΕΣΡ, η ΑΠΔΠΧ και η ΑΔΑΕ αλλά και οι περισσότερες μη συνταγματικά κατοχυρωμένες αρχές.

Στην πρώτη κατηγορία, η απέναντι στη διοίκηση διαμεσολάβηση ενός ανεξάρτητου συμπαραστάτη του πολίτη για την άσκηση των δικαιωμάτων του, εκφράζει αυτό που αποκαλείται «κουλτούρα εξυπηρέτησης του πολίτη», καρπό σε μεγάλο βαθμό της ανάπτυξης της κοινωνίας των πολιτών σαν τρίτου πόλου – πέρα από το κράτος και την αγορά.

Η δημιουργία των αρχών της δεύτερης κατηγορίας σχετίζεται με τις εξελίξεις στην οικονομία και την τεχνολογία. Εδώ οι παίκτες δεν είναι μόνο δύο – το κράτος από τη μία και ο πολίτης από την άλλη. Εμφυλοχωρεί ένας τρίτος, ισχυρότατος, συντελεστής: οι κατά περίπτωση φορείς, αφενός τεράστιων οικονομικών συμφερόντων και αφετέρου υψηλής και ασυνήθιστης τεχνολογίας. Το πολυδαίδαλο αυτό και χωρίς πατρίδα πλέγμα, ας αρεστούμε να τ' ονομάσουμε με μια λέξη «η αγορά». Ο επιθετικός ανταγωνισμός και η προσπάθεια άσκησης καθοριστικής επιρροής στα δημόσια πράγματα χαρακτηρίζουν τις κινήσεις της, ιδίως σε τομείς επιχειρηματικής και τεχνολογικής αιχμής, όπως οι τηλεπικοινωνίες, η ενέργεια, τα ηλεκτρονικά μ.μ.ε.

Η λειτουργική ανεπάρκεια της διοίκησης, που την οδήγησε στην μεταφορά αρμοδιοτήτων της σε ανεξάρτητες αρχές, δεν είναι μόνον ενδογενής. Το εθνικό κράτος εκχωρεί όλο και μεγαλύτερα τμήματα άσκησης της εθνικής του κυριαρχίας σε διεθνείς και υπερεθνικούς φορείς εξουσίας. Γενικότερα, πάντως, ενισχύεται διεθνώς η τάση πληρέστερης κατοχύρωσης των δικαιωμάτων του ανθρώπου με τη βοήθεια ανεξάρτητων μηχανισμών που εδράζονται εν μέρει στην κοινωνία των πολιτών (π.χ. εθνικές επιτροπές δικαιωμάτων του ανθρώπου).

Είναι επίσης γεγονός ότι η διοίκηση αποφεύγει, όσο μπορεί, τα πικρά ποτήρια που η άσκηση της εξουσίας συνεπάγεται. Όταν βάλλεται για την ανεπάρκεια και την αδιαφάνειά της, αντί να εμπλουτίσει το κεντρικό κράτος με κατάλληλο προσωπικό και υλικοτεχνικές υποδομές για να καλύψει τις ελλείψεις της, προτιμά να μεταθέσει τις ευθύνες της σε μια ανεξάρτητη αρχή που, αποτελούμενη από δικαστικούς και καθηγητές, θα έχει το τεκμήριο της αμεροληψίας και του σεβασμού του κράτους δικαίου.

Τι συμβαίνει, λοιπόν, τελικά; Έχουν οι πολιτικοί μας αποδεχτεί αυτό που ορισμένοι ανάμεσα τους είχαν χαρακτηρίσει «ένδειξη αποτυχίας του κοινοβουλευτικού πολιτεύματος», όταν ιδρύθηκαν οι πρώτες αρχές; Η έμμεση νομιμοποίηση των Αρχών οδήγησε στην ουσιαστική τους νομιμοποίηση στη συνείδηση της δημόσιας γνώμης; Ή οι Αρχές εξακολουθούν να είναι σχεδόν άγνωστα και γι' αυτό ακατανόητα για τους πολλούς νομικά μορφώματα που δεν έχουν σοβαρό λόγο ύπαρξης;

Δεν νομίζω ότι υπάρχουν κατηγορηματικές απαντήσεις σ' αυτά τα ερωτήματα. Το νεοπαγές του θεσμού και η ελλιπής γνώση που περιβάλλει τις αρμοδιότητες του, διευκολύνουν παρανοήσεις και συγχύσεις ως προς το έργο των Αρχών.

Η τελική μου παρατήρηση: Σε τελευταία ανάλυση αυτό που έχει σημασία είναι αν οι Αρχές ανταποκρίνονται στην αξίωση της πολιτείας – και της κοινωνίας – να ασκούν τις αρμοδιότητες τους εφαρμόζοντας σταθερά τις αρχές της αντικειμενικότητας, της αμεροληψίας και της διαφάνειας. Αν συμβάλλουν στην αρτιότερη λειτουργία ενός συστήματος θεσμικής ισορροπίας και αμοιβαίου ελέγχου ανάμεσα στις τρεις πολιτειακές εξουσίες. Αν προσφέρουν, τελικά, την προστιθέμενη εκείνη αξία που δικαιολογεί την ύπαρξη τους.

Την απάντηση, δοκιμάστε να τη δώσετε εσείς.

Είμαστε όλοι ίσοι απέναντι του Νόμου

Η ερώτηση «Είμαστε όλοι ίσοι ενώπιον το νόμου;» περιλαμβάνει δύο πτυχές που πρέπει να ληφθούν υπόψη. Η πρώτη αφορά στο, εάν ο νόμος, έτσι όπως εφαρμόζεται, είναι ίσος για όλους μας και η δεύτερη αναφέρεται στο, εάν ο ίδιος ο νόμος μας μεταχειρίζεται όλους με ισότητα.

ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ ΚΑΙ ΥΠΟΚΕΙΜΕΝΙΣΜΟΣ

Ο νόμος πρέπει να εφαρμόζεται ίσα σε όλους μας, γιατί αυτό επιβάλλεται από το Σύνταγμα, από μια θεμελιώδη αρχή του, που επιβάλλεται στους πάντες. Όμως, τι συμβαίνει στην πράξη; Μεταξύ του νόμου και αυτών στους οποίους εφαρμόζεται ο νόμος παρεμβάλλονται αναγκαία αυτοί που καλούνται να τον εφαρμόσουν. Από το τελευταίο όργανο της τάξης μέχρι τους Προέδρους των ανώτατων δικαστηρίων. Και έτσι υπεισέρχεται, στην εφαρμογή του νόμου, ο υποκειμενισμός. Ένας υποκειμενισμός που πολλές φορές είναι αναπόφευκτος και δικαιολογείται στις περιπτώσεις όπου υφίσταται η διακριτική ευχέρεια του οργάνου που αποφασίζει (λ.χ. η απόφαση ως προς το πότε ένας κατηγορούμενος είναι ύποπτος φυγής, ώστε να διαταχθεί η προφυλάκισή του).

Όμως, σε άλλες περιπτώσεις, ο υποκειμενισμός ταυτίζεται με την αυθαιρεσία, ακόμη και με την κατάχρηση εξουσίας (όπως λ.χ. όταν λόγω φυλετικής προκατάληψης ένας αστυνομικός μεταχειρίζεται συστηματικά με υποψία μια μερίδα διοικουμένων ή όταν ο γιατρός δημόσιου νοσοκομείου, επειδή έχει χρηματισθεί, προκρίνει να ασχοληθεί με αυτόν που τον δωροδόκησε, αφήνοντας άλλους στη σειρά να περιμένουν).

Ο νόμος βέβαια προβλέπει τα μέσα θεραπείας: αναφορά στην προϊσταμένη Αρχή, ελεγκτι-

κοί μηχανισμοί, Συνήγορος του Πολίτη, προσφυγή στη Δικαιοσύνη, καταγγελία μέσω του ελεύθερου Τύπου. Χρειάζεται επαγρύπνηση, όχι μοιρολατρία. Το κράτος δικαίου δεν ανέχεται την αυθαιρεσία με την οποία ταυτίζεται η άνιση μεταχείριση και επιμένει να παρέχει τα μέσα για να την πολεμήσει.

ΑΡΙΘΜΗΤΙΚΗ Η ΑΝΑΛΟΓΙΚΗ ΙΣΟΤΗΤΑ;

Ως προς τη δεύτερη πτυχή του ερωτήματος, εάν δηλαδή ο ίδιος ο νόμος, μας μεταχειρίζεται όλους με ισότητα, η απάντηση περνάει από την κατανόηση του κορυφαίου διλήμματος που κάθε νόμος έχει να επιλύσει: Ποιό είδος ισότητας θα επιλέξει να ακολουθήσει, την αριθμητική ισότητα ή την αναλογική ισότητα;

Η πρώτη μας οδηγεί άλλοτε σε λύσεις απόλυτα δίκαιες (ιση στρατιωτική θητεία για όλους), άλλοτε εντελώς παράλογες (ίδια ποινή για όλους ανεξάρτητα από το τι έκαναν). Για αυτό, υπεισέρχεται η αναλογική ισότητα στη θέσπιση του νόμου· στον καθένα ανάλογα με αυτό που του αξίζει. Ούτε όμως κι αυτή η μορφή ισότητας οδηγεί πάντα σε δίκαιες λύσεις. Έτσι, ο νομοθέτης πρέπει να επιλέξει πότε να ακολουθήσει τη μια μορφή ισότητας και πότε την άλλη. Η ακόμη πιο δύσκολο, σε κάθε συγκεκριμένο νόμο ποια δόση από κάθε μορφή ισότητας θα βάλει. Η επιλογή δεν εύκολη. Για αυτό οι λύσεις πρέπει συνεχώς να αναθεωρούνται και συνεχώς να διορθώνονται. Για αυτό έχουμε Δημοκρατία. Για να έχουμε τη δυνατότητα να επιλέγουμε κάθε τέσσερα χρόνια το αργότερο. Οι ψηφοφόροι επιλέγουν όπως αυτοί κάθε φορά κρίνουν, διαλέγοντας αυτό που πιστεύουν ότι κατά την ώρα της επιλογής τους έχει περισσότερη ανάγκη η κοινωνία.

Παρατηρητήριο νέας σχολικής χρονιάς

Αρχή σχολικής χρονιάς με τους εκπαιδευτικούς να ενσαρκώνουν το μόνο ρόλο που τους ταιριάζει, το ρόλο του δασκάλου-μαθητή, που δίπλα-δίπλα με τους μαθητές και τους γονείς κινητοποιούνται και αγωνίζονται για να παρέχεται η εκπαίδευση δωρεάν ως δημόσιο αγαθό, χωρίς διακρίσεις και αποκλεισμούς.

Αλήθεια, πώς θα βοηθηθούν μαθητές που για λόγους οικονομικούς, κοινωνικούς, μαθησιακούς ή άλλους παρουσιάζουν μέτριες ή χαμηλές επιδόσεις; Το Υπουργείο Παιδείας και η κυβέρνηση έχουν απάντηση: θα μείνουν στα πίσω θρανία, στα πίσω έδρανα της ζωής στιγματισμένοι από τη σφραγίδα του «κακού» και του «ανάξιου» μαθητή. Οι «κουμπούρες» μαθητές κατατάσσονται αυτόματα στους χειρώνακτες και αφού «δεν παίρνουν τα γράμματα» μπορούν να ενταχθούν στις «Σχολές Επαγγελματικής Κατάρτισης». Εκεί θα εμπέδωσουν από τα δεκαεπτά τους χρόνια τι σημαίνει χειρώνακτας κακοπληρωμένος εργάτης, αφού για να αποφοιτήσουν από μια ΣΕΚ, υποχρεωτικά θα ενταχθούν στην «τάξη μαθητείας» δηλαδή για ένα χρόνο αυτοί οι μαθητές θα δουλέψουν σε κάποια εργασία που θα επιλεγεί από τον ΟΑΕΔ. Όμως, ας μη γελιόμαστε. Ένα σχολείο που κατηγοριοποιεί είναι και το ίδιο κατηγοριοποιημένο. Έχει και το ίδιο το σχολείο αποδεχθεί και εμπέδωσε μια σειρά από αντιθέσεις ως «ποιοτήτες» του καλού και του κακού, του έξυπνου και του χαζού και τελικά του πλούσιου και του φτωχού. Δηλαδή και το ίδιο το σχολείο, η εκπαίδευση διέπεται από τις ίδιες αντιθέσεις που εξελίσσονται στην ίδια τη κοινωνία. Γιατί η εκπαίδευση αναπαράγει ρόλους και πρότυπα που εξυπηρετούν τους κυρίαρχους στόχους της κυρίαρχης τάξης.

Υπηρετεί το διαχωρισμό Γενικής και Επαγγελματικής εκπαίδευσης προάγοντας το στερεότυπο χειρώνακτα-διανοούμενο. Υποβαθμίζει τη γενική μόρφωση τόσο στο Γενικό Λύκειο, με την ισχυρή παρουσία των μαθημάτων προσανατολισμού από τη Β' τάξη σε βάρος των μαθημάτων Γενικής Παιδείας όσο και στην Τεχνολογική εκπαίδευση, με τη μείωση μαθημάτων Γενικής Παιδείας.

ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ: ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑ

ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ: ΣΚΟΥΛΑ 2 ΡΕΘΥΜΝΟ, ΤΗΛ: 2831035042, ΦΑΞ: 2831023392,
E-MAIL: k.kainotomia@gmail.com SITE: www.koinonikikainotomia.gr
FACEBOOK: Κοινωνική Καινοτομία <https://www.facebook.com/k.kainotomia/>

Η έκδοση της εφημερίδας «Κοινωνική ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑ» δίνει το χρονικό περιθώριο στους αναγνώστες της, να στείλουν τις κοινωνικές καινοτόμες προτάσεις τους, στην εφημερίδα στο φαξ 2831023392 ή στο e-mail: k.kainotomia@gmail.com

Οι προτάσεις αυτές θα παρουσιάζονται είτε ως άρθρο, είτε ως μέρος των διαλόγων, στα επόμενα φύλλα.

Για τον σκοπό αυτό σε κάθε έκδοση, θα αναγράφονται τα θέματα που θα συζητηθούν στην επόμενη έκδοση της 31/7/2017. Τα θέματα αυτά είναι:

1. ΚΟΙΝΩΝΙΑ	ΚΡΑΤΙΚΗ ΕΞΟΥΣΙΑ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΕΣ
2. ΚΡΑΤΟΣ	>> >>
3. ΑΓΟΡΑ	>> >>
4. ΠΟΛΙΤΕΙΑΚΟ	>> >>
5. ΧΡΗΜΑ ΚΑΙ ΕΞΟΥΣΙΑ	>> >>
6. ΑΝΑΔΗΜΟΣΙΕΥΣΕΙΣ:	>> >>
7. ΚΑΙΝΟΤΟΜΕΣ ΕΦΑΡΜΟΓΕΣ:	>> >>
8. ΠΑΡΑΤΗΡΗΤΗΡΙΟ ΤΩΝ ΑΝΑΓΝΩΣΤΩΝ:	>> >>

Η εφημερίδα «Κοινωνική ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑ» κυκλοφορεί σε συγκεκριμένα σημεία πώλησης στην ΚΡΗΤΗ. Τα σημεία αυτά αναγράφονται στην ιστοσελίδα. www.koinonikikainotomia.gr, στην οποία αναρτώνται αναλυτικά όλες οι εκδόσεις της εφημερίδας

Το αντίτιμο για την εφημερίδα είναι προαιρετικό. Στα σημεία πώλησης οι εφημερίδες διατίθενται σε ιδιαίτερο σταντ πάνω στο οποίο υπάρχει «κουμπαράς» στον οποίο ο αναγνώστης προαιρετικά εισφέρει την οικονομική βοήθεια του, για την συνέχιση της έκδοσης της εφημερίδας. Η οικονομική διαχείριση της εφημερίδας δημοσιεύεται σε κάθε έκδοση όπως παρακάτω.

1. ΔΑΠΑΝΕΣ: ΕΚΤΥΠΩΣΗΣ 7^{ου} ΕΤΟΥΣ 1700 € - ΔΙΑΝΟΜΗΣ: ΕΘΕΛΟΝΤΙΚΑ - ΙΔΡΥΣΗΣ: 1.716€ - ΛΟΙΠΑ
2. ΕΣΟΔΑ: ΙΔΡΥΤΙΚΕΣ ΕΙΣΦΟΡΕΣ 2.100 € - ΚΟΥΜΠΑΡΑ: 1650 €
3. Εισφορές εκτός από τους κουμπαράδες δεν γίνονται δεκτές.

Την εφημερίδα διαχειρίζεται η Μη Κερδοσκοπική εταιρεία «Κοινωνική ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑ» με έδρα Σκουλά 2, Ρέθυμνο, τηλ 2831035042, φαξ 2831023392. Υπεύθυνος: κ. Δημήτρης Ηλιάκης, e-mail: demelialis@gmail.com, τηλ: 6974322338, facebook: Κοινωνική Καινοτομία, <https://www.facebook.com/k.kainotomia/>.

ΣΗΜΕΙΑ ΔΙΑΝΟΜΗΣ ΕΝΤΥΠΗΣ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑΣ

ΝΟΜΟΣ ΧΑΝΙΩΝ • ΚΤΕΛ Χανίων - Ρεθύμνου

- Χανιά, ΚΑΦΕ ΠΟΛΥΤΕΧΝΕΙΟ οδός: Χατζ. Νταλιάνη 40. κ Σπύρος Ανδρουλάκης. τηλ 6973350988
- Χανιά Πολυχώρος ΜΕΓΑΛΟ οδός: Γρηγορίου Ε' 69. τηλ 2821072322
- ΚΤΕΛ, Καστέλι Κισσάμου
- Καστέλι Κισσάμου, περίπτερο έναντι 1^{ου} Γυμνασίου κ. Γεώρ. Τσουρουνάκης, τηλ. 6972289878
- Παλαιόχωρα καφετέρια ΚΟΚΟΝΑΤ κ. Αντώνης Σερριντάνης τηλ. 6971655429
- ΚΤΕΛ Παλαιόχωρας
- ΚΤΕΛ, Σταθμός Καντάνου
- Βρύσες Αποκορώνου καφετέρια LA LUNA κ. Γιάννης Κασαπάκης τηλ 2825051500
- ΚΤΕΛ, Σταθμός Βρύσες Αποκορώνου

ΝΟΜΟΣ ΡΕΘΥΜΝΟΥ • ΚΤΕΛ Ρεθύμνου - Χανίων - Ηρακλείου

- Ρέθυμνο: Κέντρο Τύπου Μοάτσου. κ. Χαρίση Ελευθερία τηλ. 2831025935
- Ρέθυμνο: Βιβλίο Τύπος, Ηγούμενου Γαβριήλ 137
- Ρέθυμνο: Super market ΧΑΛΚΙΑΔΑΚΗΣ
- Ανώγεια super market ΑΡΙΑΔΗΝΗ κ. Τάσος Σταυρακάκης
- Ανώγεια super market ΑΡΙΑΔΗΝΗ, κ. Μπάμπης Δραμουντάνης
- Ανώγεια Οικία Μουσείο Νίκου Ξυλούρη
- Σίσραρχα, Καφενείο κ. Κλάδου
- Πέραμα, καφετέρια REVANS, τηλ 2834023319
- Σπήλι, super market, Σταύρος Μπριλάκης
- Πλακιάς, super market, Κώστας Τριπολιτάκης, τηλ. 6972186977
- Πλακιάς, super market, ΣΥΝΚΑ
- Κάνεβος, super market Μαρία Ηλιάκη - Κουρμούλη

ΝΟΜΟΣ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ • ΚΤΕΛ Ηρακλείου - Ρεθύμνου - Λασιθίου

- Ηράκλειο Διοικητικό Αεράκης τηλ. 6980976609 (Πλατεία Κοραή)
- S/M ΧΑΛΚΙΑΔΑΚΗΣ (Ν. Αλικαρνασού - Γαζού - Παραλιακής - Οδ. Κρασανάκη Αγ. Ιωάννης - Οδός Παπανδρέου, Λεωφόρος Ικάρου)
- Ηράκλειο Κέντρο Τύπου κ. Βαγγελιώ Κουτάντου τηλ. 2810231090
- Super market ΧΑΛΚΙΑΔΑΚΗΣ και Καφετέρια ΚΤΕΛ Μοίρες Ηρακλείου
- Βιάννος καφέ ΑΔΑΜΑΚΗΣ κ. Ειρήνη κ υιός Πετράκης τηλ 2895022249
- Τυμνάκι: Super market ΧΑΛΚΙΑΔΑΚΗΣ

ΝΟΜΟΣ ΛΑΣΙΘΙΟΥ • Ιεράπετρα - Σταθμός ΚΤΕΛ και Super market ΧΑΛΚΙΑΔΑΚΗΣ

- Άγιος Νικόλαος καφετέρια Αστέρια λιμάνι Αγ. Νικολάου κ. Μιχ. Σγουρός τηλ. 6944714853
- Άγιος Νικόλαος - Σταθμός ΚΤΕΛ Αγίου Νικολάου και Super market ΧΑΛΚΙΑΔΑΚΗΣ
- Σητεία - Σταθμός ΚΤΕΛ Λασιθίου και Super market ΧΑΛΚΙΑΔΑΚΗΣ